

studentenblad Universiteit Antwerpen
dwars

nr. 93 | jaargang 14 | april 2015 | gratis | www.dwars.be

tamme hackers, grof geweld
Adil El Arbi
spuiten rapen in Park Spoor Noord

08

Adil El Arbi

Mister El Arbi, zelfverklaard student voor het leven, vertelt over zijn grote passie: de film.

04

cracking the code

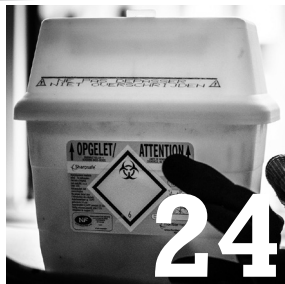
Hoe veilig is jouw UAntwerpen-account? Van Login tot log-out: van hacken tot netwerken, u leest het hier.

28

futuristisch flaneren

Ooit een moeras, nu walhalla voor shopverslaafden: de geschiedenis en toekomst van de populairste winkelstraat van 't land.

24

achter de schermen van Free Clinic

dwars ging mee patrouilleren om zwerf-spuiten te zoeken in Antwerpen Noord.

cultuur

10 **Winants en de Walen**
Seraing-Ougrée

30 **dwars door de lens**
fotorubriek

35 **mundi**
beeldcolumn

onderwijs

12 **Ontwerpwetenschappen**
een opvolging

14 **universitaire proefkonijnen**
dierproeven aan UAntwerpen

20 **microscop op wetenschap**
drugs in rioolwater

Antwerpen

26 **de Antwerpenaar**
Kamal Kharmach

31 **de dwarsligger**
Ward Bauwens

32 **Beerschot vs. Antwerp**
clubverraders voor een dag

maatschappij

03 **editoriaal**

17 **dwarswoordpuzzel**
wie dwars leest, weet meer

36 **contraire**
satire

roerige tijden

Maart roert zijn staart. Qua weer was het zeker het geval. Ook qua planningen, stress en engagement leek heel Antwerpen zichzelf dubbelgeboekt te hebben. Dat was ook merkbaar bij mij en onze redactie. De wind zat niet mee.

Als studentenblad maak je niet zomaar vrienden. Een kritisch woord levert al snel verontwaardiging op. Het staat uiteraard niemand in de weg om zelf het woord te nemen. We werken graag samen met iedereen die de waarde inziet om er samen meer van te maken dan de som der delen. Jammer genoeg zijn organisatie en communicatie niet makkelijk te realiseren.

Rivaliteiten in deze *dwars*. Beerschot versus Antwerp. Redacteur Benjamin versus redacteur Stijn. Dé Antwerpse rivalen vanaf pagina 32. Faculteit Ontwerpwetenschappen voelde ook wat nijd door de vorige editie. Deze editie komt hun Stuver aan het woord op pagina 12. En nu is er onze *masterpiece*: het onderzoek naar de netwerkveiligheid van UAntwerpen. Dat was ook riskant, de universiteit zag het niet bepaald zitten.

Met de kiesweek achter de rug en de Paasvakantie in zicht zal de storm vast weer wat gaan liggen. Ook wij beginnen al stilaan uit te kijken naar volgend jaar. IT'ers, vormgevers, fotografen: begeef u maar in groten getale naar ons redactielokaal te Paardenmarkt 91.

Vanaf volgend jaar een andere route. Dan zullen we niet meer op onze oude locatie te vinden zijn. Vanwege de bezuinigingen zullen we onze stek moeten inleveren. Dat gaat gepaard met zorgen om onze werkwijze en autonomie te kunnen behouden. Voorlopig zullen we maar hard blijven werken en optimistisch blijven.

Judith Buysse,
Hoofdredacteur

Op april, hopelijk windstil.

colofon

dwars is het studentenblad van Universiteit Antwerpen, gemaakt voor en door haar studenten. *dwars* verschijnt maandelijks tijdens het academiejaar en wordt gratis verdeeld op UA-campusen Stadscampus, Drie Eiken, Groenenborger, Middelheim, Mutsaard, Zuid en Paardenmarkt. Dit nummer werd afgesloten op 29/03/2015. Oplage: 2.500 exemplaren. V.U. Judith Buysse, Paardenmarkt 91, bus 1, B-2000 Antwerpen

Hoofdredacteur Judith Buysse **Adjunct-hoofdredacteur** Julie Colpaert

Redactie Anouk Buelens-Terryn, Benjamin Theys, Carolina Rowicki, Ida Peters, Ken Van Oproy, Lisa Habets, Maxene Willems, Maurits Chabot, Sammy Herremans, Stefanie Geukens, Stijn Demarbaix, Thibault Winants, Yannick De Meulder

Eindredactie Carmen Wijnands, Carolina Rowicki, Ida Peters, Leonie Vanstappen, Maxene Willems, Ruben Bal, Sammy Herremans, Stijn Demarbaix, Yannick De Meulder

Fotografie Martijn Fraanje (hoofd), Anouk Buelens-Terryn, Astrid Vingerhoets, Benjamin Theys, Ken Van Oproy, Thibault Winants

Illustratie Anouk Buelens-Terryn, Basia Dajnowicz, Carmen Wijnands, Nicolas De Keersmaeker, Simone van Grieken

Vormgeving Hakan Çakaloz (hoofd), Lisa Habets, Tiffany Loopmans

Social Media Inez Taeymans (hoofd), Leonie Vanstappen, Stijn Demarbaix

ICT Brent van Bladel

Drukkerij Favorit

Cover Hakan Çakaloz

Mundi Carmen Wijnands

PR Simone van Grieken (hoofd), Stefanie Geukens

Met dank aan www.oude-postkaarten.com, Het Bos (als locatie voor onze quiz)

E-mail contact@dwars.be **Adverteren** adverteren@dwars.be **Website** www.dwars.be

Redactielokaal en correspondentieadres: *dwars* - studentenblad Universiteit Antwerpen, Paardenmarkt 91, bus 1, B-2000 Antwerpen

Vragen, opmerkingen en suggesties zijn van harte welkom, alsook lezersbrieven. Anonieme brieven komen echter niet in aanmerking. De redactie behoudt zich het recht om ingezonden stukken in te korten of niet te plaatsen.

0010 01 10 10 00
100 0 1000 1100
11010 000 10 01
000100 10 01 0001 110
1000111 00 **PASSWORD** 10
010 1001001 001 010 011
01 01 01 1000001 010
1 001 01 10 00001 01
LOGIN 000 100 1110
100 001 11 000010 10
110 001 00 001 1 1001 01

cracking the code

acht wachtwoorden, honderdendrie triljoen mogelijkheden

Tekst: Yannick De Meulder ■ Beeld: Simone van Grieken

Van particulieren tot grote bedrijven en universiteiten, iedereen gebruikt het internet. Een cyberaanval op onze gegevens doet ons dan ook steigeren. Hackers lijken in onze privégegevens op het internet te kunnen snuffelen zonder dat iemand daar wat aan kan doen. We delen zelfs vaak informatie zonder het te weten of te willen. Hoe veilig zijn onze gegevens nog? Welk deel van het internet is nog echt privé? Of is het internet van iedereen?

piratenpartij en privacy

"Informatica heeft altijd gaten." Een internationale beweging die erg begaan is met deze werkelijkheid is de Piratenpartij. *dwars* sprak met Arthur Govers, een ervaren partijmilitant. Op dit moment is de Piratenpartij vooral bezig met thema's als privacy en auteursrecht. Zij vraagt een aanpassing van de wetgeving hieromtrent, omdat ze vindt dat die door recente internet evoluties voorbijgestreefd is. Gratis downloaden van muziek moet volgens de partij niet bestraft worden, want alles wat op het internet staat is van iedereen. Ik vraag Arthur of hij vindt dat er nog een plaats moet zijn op het internet die enkel van jou is. "Ja, maar dat is nu niet het geval. In de *cloud* is alles van iedereen. Je hebt er

zelf geen controle over welke gegevens je deelt en welke niet."

Arthur is zijn geloof in privacy dus kwijt. Bedrijven als Microsoft en Facebook vormen grote machtsconcentraties op het internet. Zij kunnen unilateraal over de gegevens van hun *users* beslissen door hun *terms and conditions* aan te passen, zoals Facebook onlangs deed. De Piratenpartij wil deze machtsconcentraties doorbreken. Ook Universiteit Antwerpen is onlangs *user* geworden van Microsoft en als *user* heb je geen rechten, volgens Arthur. "Wat als Microsoft haar *terms and conditions* zo aanpast dat de universiteit de controle over haar gegevens verliest?" Dat kan niet volgens Paul Fremau, departementsverantwoordelijke ICT van de universiteit. "Wij hebben contracten met Microsoft, die garanties geven over privacy en eigendomsrecht. Dat is ook de reden waarom we juist Microsoft gekozen hebben. Zij garanderen in tegenstelling tot andere gratis diensten wel die veiligheid."

Het gaat, zoals Arthur zegt, niet alleen over de macht van grote bedrijven, maar ook over wie je nog bent als mens: "Op het internet wordt je bijvoorbeeld muziek aangeraden die je leuk zal vinden, op basis van eerdere zoekopdrachten. Wat als dat systeem je beter begint te kennen dan jij jezelf kent? Dan begin je je vrijheid als mens te verliezen." ►

Arthur vertelt er wel bij dat hij niet vindt dat de Piratenpartij het juiste antwoord heeft op deze uitdagingen. "Het is geen beweging die op zoek is naar een ideale samenleving, maar ze probeert wel een reactie te zijn op de huidige samenleving. Dat doet ze door relevante vragen te stellen over de plaats van het internet, want het net niet gebruiken is in deze maatschappij geen optie meer."

de waakhond vervalsen

Dat beseft ook Universiteit Antwerpen, die net zoals andere universiteiten en bedrijven verschillende internetservices aanbiedt. Zo heeft zij haar eigen wifi-netwerk, waarop alle studenten en professoren kunnen inloggen. We gebruiken ook verschillende online services van de universiteit, zoals Blackboard, SisA, en de e-mailservice. Maar hoe veilig zijn de gegevens op die diensten? *dwars* zocht het uit.

Onbreekbaar bestaat niet, maar de wachtwoorden die de universiteit nu opstuurt zijn 100 procent crackable

De veiligheid van de gegevens op de diensten van de universiteit hangt af van een gebruikersnaam en een wachtwoord. "Dit systeem wordt ook gebruikt door de andere universiteiten en ook door de grote wireless-internetaanbieders in België," drukt Paul Fremau mij op het hart. Verbinding maken met een wifi-netwerk van dit type gebeurt meestal automatisch, zodra de gebruikersnaam en het wachtwoord één keer zijn ingegeven (*het gaat om een WPA2 bedrijfsnetwerk, nvdr.*). Onze *devices* sturen de gebruikersnaam en het wachtwoord door naar een *authenticatieserver*. Deze verifieert de gebruikersnamen en wachtwoorden en laat je op basis daarvan toe op het netwerk.

Inloggen op het netwerk van het type dat de universiteit gebruikt, kan dus enkel met de juiste gebruikersnamen en wachtwoorden, want de *authenticatieserver* houdt als een waakhond alle indringers tegen. Net hier wringt het schoentje. Een *authenticatieserver* namaken is immers niet zo moeilijk. Hoe dat moet, kan je zelfs op het internet vinden. Als je die doe-het-zelf *authenticatieserver* combineert met een *device* die een wifi-signaal kan uitzenden – iets wat bijna elke smartphone kan – dan heb je je eigen bedrijfsnetwerk. Zo kan je dus op een plaats gaan zitten waar veel studenten komen en daar gebruikers-

namen en wachtwoorden verzamelen. Zoals een van onze bronnen zei: "Eigenlijk is gewoon rondlopen in de studentenbuurt met een laptop genoeg." Het is zelfs mogelijk dat gebruikers zonder het te weten verbonden zijn met een *fake* netwerk, omdat de meeste *devices* automatisch met dat netwerk verbinding willen maken.

Toch zit hier een moeilijkheid voor eventuele hackers. Hoewel de systeembeveiliging die wordt gebruikt ervoor gekend is de gebruikersnamen leesbaar door te sturen, worden wachtwoorden beveiligd met een versleuteling (*voor de geïnteresseerden, de beveiliging is een EAP-MSCHAP (v2), nvdr.*).

tamme hackers, grof geweld

Gelukkig! Je gegevens zijn toch veilig. Voor diegenen die *The Imitation Game* gezien hebben, is het duidelijk hoeveel moeite het kost om versleutelde boodschappen te kraken. En dan nog heb je er een geniaal brein voor nodig. Toch is ook de juiste wachtwoorden achterhalen niet heel ingewikkeld, zoals onze 'tamme' hackers bewezen. Zij achterhaalden op de manier die hierboven werd beschreven acht gebruikersnamen en versleutelde wachtwoorden van studenten.

Om de versleuteling van de wachtwoorden te kraken, gebruikten onze hackers eerst iets wat in het jargon een 'woordenboekaanval' heet. Dit soort cyberaanval heeft echter alleen effect op mensen die hun gegenereerde wachtwoord van de universiteit veranderd hebben naar iets voor de hand liggend. Wachtwoorden uit de inschrijvingsbrief van de universiteit kunnen op deze manier dus niet worden gekraakt. Die wachtwoorden zijn wel een gemakkelijke prooi voor iets wat een '*brute force attack*' heet, omdat de universiteit bij het genereren van haar wachtwoorden enkele restricties gebruikt. Door de restricties die de universiteit hanteert voor het genereren van haar wachtwoorden, is het aantal mogelijke wachtwoorden ook beperkt: er blijven 103 triljoen mogelijkheden over.

103 *triljoen*? Het zal wel heel wat tijd en een supercomputer kosten om al deze mogelijkheden te vergelijken met de versleutelde wachtwoorden. Dat is gedeeltelijk waar, maar onze hackers pasten ook hier een mouw aan. Zij zijn er dankzij een beetje codeerwerk in geslaagd het proces te versnellen. Zo hebben zij op zes dagen tijd zes van de acht

versleutelde wachtwoorden kunnen kraken. Dat is ongeveer een wachtwoord per dag, met een succesratio van 75 procent. Bovendien bestaan er diensten op het internet die wachtwoorden kraken, als je de juiste parameters invoert. Zij bieden een succesratio van 100 procent aan (uiterst illegaal en tegen betaling, uiteraard).

De mogelijke gevolgen van zo'n aanval spreken voor zich. Doordat het wachtwoord nu achterhaald werd, kan een hacker inloggen op alle diensten van de universiteit. Hij kan je mails lezen, Blackboard openen en SisA gebruiken. Voor een malafide hacker zijn de gegevens die op SisA staan een goudmijn: ze kunnen niet alleen adressen van studenten verkrijgen, maar ook bankgegevens. Als gebruikers het wachtwoord van de universiteit gebruiken om op andere diensten in te loggen, kan de hacker ook hier gegevens verzamelen. Punten veranderen is echter moeilijker vertelt Paul Fremau: "Ten eerste zijn die slechts een beperkte tijd vlak na de examens beschikbaar. De veranderingen die gebeuren worden gelogd, we weten dus van waar ze aangepast worden. We kunnen ze dus gemakkelijk *tracen* naar specifieke computers. Bij andere inbreuken is dit al eens gedaan. Je punten veranderen is immers strafbaar bij wet."

hackpreventie

Is er dan geen licht aan het einde van de tunnel? Zijn we allemaal gedoemd en worden onze gegevens vroeg of laat toch gestolen? Gelukkig zijn er enkele maatregelen die je zelf kan treffen om te voorkomen dat je gehackt wordt. Eerst en vooral is het belangrijk meerdere wachtwoorden te hebben. Zo kunnen hackers niet binnen op andere diensten die je gebruikt. Ook kan je je wifi-verbinding uitschakelen wanneer je die niet nodig hebt of op je *device* aanduiden dat er niet automatisch verbinding mag gemaakt worden met een netwerk. De valse *authentificatieserver* werkt immers het best wanneer er geen interferentie is met de echte *authentificatieserver*. Dat betekent dat hackers die de beschreven methode gebruiken vooral toeslaan op plaatsen waar geen UAntwerpen-netwerk aanwezig is.

Ook Universiteit Antwerpen kan enkele maatregelen treffen om haar netwerk beter te beveiligen. De gemakkelijkste manier om het probleem op te lossen is speciale karakters toevoegen aan de wachtwoorden en ook de lengte van de wachtwoorden uit de

inschrijvingsbrief laten variëren, zeggen onze hackers. Voor huis-tuin-en-keuken-hackers zou het dan al onmogelijk zijn om met een '*brute force attack*' de versleuteling van de wachtwoorden te hacken. Dat zou te veel tijd in beslag nemen. Bovendien zou je dan een echte rekencomputer nodig hebben. De hackdiensten op het internet beschikken echter wel over gespecialiseerde apparatuur. Wachtwoorden aanpassen is de verantwoordelijkheid van de studenten zelf, volgens Paul Fremau. "De universiteit raadt immers ook aan de gegenereerde wachtwoorden te veranderen." De parameters die je best toepast zijn te vinden op de webmailapplicatie en op de website van de universiteit. Ook de handleidingen van het Infocenter ICT voor studenten kunnen helpen de surfervaring op de universiteit veiliger te maken.

Een andere manier om hackers tegen te houden ligt in het systeem zelf. Zo is er de mogelijkheid om op de *authentificatieserver* certificaten in te stellen. Een certificaat zorgt ervoor dat je *device* eerst de echtheid van de *authentificatieserver* verifieert. Zo kunnen hackers dus niet aan je gebruikersnaam of wachtwoord komen door middel van een valse *authentificatieserver* en ben je dus beter beveiligd. Die certificaten bestaan wel op het universiteitssysteem, het gebruik hiervan kan worden ingesteld op *client*-toestellen. Dit wordt toegelicht in de handleidingen van het Infocenter ICT. De universiteit kan dit echter niet zelf afdwingen, volgens het departement ICT.

Een andere manier om het netwerk beter te beveiligen, is het gebruik van een andere soort beveiliging (*EAP-TLS*, *nvd.r.*). Dit soort beveiliging is veel sterker, maar ze is minder gebruiksvriendelijk. "Als we dat wel zouden willen doen, moeten we een commercieel pakket aankopen van 25.000 certificaten. Dat is een investering die in de honderd-duizenden euro's zou lopen. Ook andere universiteiten en hogescholen hebben dit niet gedaan. Het is naast de budgettaire overwegingen ook belangrijk steeds een afweging te maken tussen gebruiksvriendelijkheid en veiligheid," zegt Paul Fremau. Wat wij wel kunnen doen is beter communiceren over cyberveiligheid. "Het is echter onmogelijk een beveiliging te maken die volledige veiligheid garandeert. "Onbreekbaar bestaat niet," zegt één van onze hackers, "maar de wachtwoorden die de studenten nu krijgen toegezonden door de universiteit zijn 100 procent *crackable*." ■

**“ik wil
legendarische
shit maken”**

- Adil El Arbi

Tekst: Julie Colpaert ■ Beeld: Astrid Vingerhoets

Iedereen kent hem als die hippe knuffelmarokkaan die geen blad voor de mond neemt, goochelt met scheldwoorden, nieuwsfeiten, humoristische oneliners én zich De Slimste Mens Ter Wereld mag noemen. Samen met zijn onafscheidelijke *compadre* en *partner in crime* Bilal Fallah zakte hij op een mooie maartse dag naar Antwerpen af om in het Hof van Liere hun nieuwe langspeelfilm *Image* toe te lichten. Tijd voor een gesprek, *putain!*

Onze studententijd was echt een *fucked up* periode. *Fuck* Sint-Lucas! Het eerste jaar waren wij de enige Marokkanen, we moesten dus wel direct aan bendevorming doen (*lacht*). We bleven ook allebei ons eerste jaar zitten; een leerkracht raadde mij zelfs aan om er mee te kappen. Maar ik moest wel voortdoen. Cinema maken is mijn droom al van jongs af aan. Als ik geen films mag maken, *fuck* wat ga ik dan doen met mijn leven. Ik was echt in paniek toen ik buisde, Ik dacht *putain*, straks word ik nog clochard of ga ik in het leger. Een groot voordeel aan Sint-Lucas is wel dat veel leerkrachten gerenomeerde regisseurs zijn met real live experience. We hebben ook les gekregen van zalige mensen: Roscam, Fien Troch, Dorothé van Den Bergh enzovoorts. Roscam is nog altijd onze mentor, onze grote broer: we bellen hem nog regelmatig voor advies.

Wij zijn studenten voor het leven. Als we beginnen met een project, dan analyseren we films: je kan dat niet leren uit de boeken. Een bepaald ritueel hebben we niet. We brainstormen veel, bekijken films enzovoorts. Wij als regisseurs kijken naar de wereld alsof we in een film zitten. Elke persoon die je ontmoet dat neem je mee, dat gebruik je, dat sla je op. Als er een film slecht is, dan heb ik de neiging om naar technische dingen te kijken, maar als de film goed is, dan denk ik aan niks en dan zit ik in die wereld. Dat is de *shit* die wij ook willen maken. Bilal praat en ik begin te typen. Schrijven is puur scenariefiel boeiend, maar wanneer het scenario er staat, groeit er tijdens het monteren meer en meer afstand. Maar je houdt je tijdens heel het proces wel vast aan dat ene kippenvelmoment waarop je voor het eerst dat idee hebt gekregen. En daarna? Dan heb je constant twijfels. *Image* was ook onze eerste langspeelfilm: véél meer tijd om fouten te maken (*lacht*).

Film is het mooiste medium dat er bestaat. Ik heb dat gevoel altijd al gehad. Vroeger toen ik klein was, vloeiden alle interesses die ik had, alle hobby's waar ik mij met bezighield voort uit de films die ik zag. Zo was ik een echte dinosauruskid, enkel en alleen omdat

ik *Jurassic Park* gezien had. Of ik was ineens intens geïntrigeerd door ruimterevolutie door de film *Apollo 13*. Het mooie aan de film is dat je alle aspecten van kunst gebruikt in één medium: verschillende werelden, tijdperken, muziek, acteurs enzovoorts. Alles is mogelijk. De film, dat is hét summum van verhalen vertellen. En wij willen de verhalenvertellers zijn.

Als regisseur heb je een andere blik op de wereld, maar ook op andere films. Er zijn echt wel films waarvan ik denk, ik had die zo veel beter gemaakt. Neem nu *Munich* van Steven Spielberg. Dat was een project waar ik al jaren zelf mee in mijn hoofd zat en dan maakt die *fucking* Spielberg daar ineens een film over terwijl het niet eens zijn genre is. Als wij die film hadden gemaakt hadden we tenminste de kant van de Palestijnen ook belicht, terwijl je nu gewoon een film lang Israëlische Palestijnen ziet afknallen. Ik had die *shit* beter gemaakt. Maar er zijn ook films waarvan je als filmregisseur denkt, *damn* dit is echt *legendarische shit*. Een *Star Wars*-epos bijvoorbeeld, dat is mijn natte droom. **Wij willen geen 'maatschappelijk verantwoorde' boodschap brengen.** Dat is *bullshit*.

In de laatste montagefase worden we altijd *loco*

Als iedereen denkt: twee Marokkanen die een film maken over de Brusselse *cartiers*, die willen natuurlijk stereotypen doorbreken. *Image* moet helemaal geen boodschap brengen, als mensen dat er uit willen afleiden is dat hun zaak. Nee, wij wilden gewoon een universeel verhaal brengen over de media. Dat is het ding: er kan een boodschap zijn, maar dat blijft ondergeschikt aan de film. Wij zijn en blijven vakmensen, ook al zijn we verhalenvertellers. Het verhaal over *Image* is misschien uit een soort buikgevoel ontstaan, maar wij zijn *Image* niet hé. Wij zijn geen politiekers of sociaal werkers. Eens we bezig zijn met de film, dan zijn we bezig met de puur oppervlakkige aspecten van film maken: hoe laten we de acteurs het verhaal in beeld brengen, hoe monteren we dit zodanig dat de aandacht van het publiek blijft hangen? Met de inhoud zijn we dan al twee jaar niet meer bezig. We zitten nu in de laatste fase van onze montage van *Black* en dat is altijd de periode dat we stilletjes aan *loco* beginnen worden. Je hebt alle scènes dan al zo vaak de revue zien passeren, je raakt er door geobsedeerd en bent met niets anders meer bezig. Precies of je drugs genomen hebt. Ik kan hier nu vanuit het niets beginnen *freaken* en roepen en schreeuwen. Dat wil je niet zien, maar ooit, ooit maak ik daar een kortfilm over (*lacht*). ■

de hemel boven Seraing-Ougrée

Tekst & Foto: Thibault Winants ■ Illustratie: Basia Dajnowicz

Le plat pays, qui est le mien. Er zijn maar weinig Belgen die hun liefde voor het vaderland zo vurig en passioneel declameren als Jacques Brel. Hij was hard en cynisch voor 'zijn land' in zijn chansons, maar hij zelfde onmiddellijk. Brel was noch Vlaming, noch Waal, noch Brusselaar. Neen, Brel was vooreerst Belg. Trots op elke verborgen uithoek van zijn land. Ook op Wallonië, het onbekende vraagstuk voor menig Vlaming.

Seraing-Ougrée. Onbekend en onbemind. Een oord diep verscholen in het Waals grondgebied waar niets gebeurt, desalniettemin doordrenkt in een geschiedenis waar het hoofd door duizelt. Geen mooie stad, wetende dat een tiental kilometer verder Luik – ik hoop dat u de Primark nog steeds negeert – schittert. Eerder een plek met diepgewortelde en uitgestreken wallen en rimpels die industriële revolutie schreeuwen.

Hij ruikt het. Hij proeft het. De assen van de mastodont, uitgestrooid doorheen de ribbenkast van de aangrenzende steden. Een stalen reus woonde een halve eeuw geleden in deze regio en plantte hier het zaad van een revolutie op het Europese vasteland. Zijn naam was John Cockerill en zijn sporen zijn onuitwisbaar. De alfa en de omega. Hyperbolisch allemaal, maar verre van een understatement.

Na de totale omwenteling in Groot-Brittannië in de 19de eeuw was het België dat als eerste volgde om de modernisering van die tijd toe te passen. België *of all places*.

John Cockerill & Cie. is nationaal erfgoed, een patriotistisch symbool, een ijzeren vuistslag in het aangezicht van industrieel Europa rond de 19de eeuw en een gigant onder dwergen, maar tevens een monster dat talloze gedaanteverwisselingen heeft ondergaan. Arcelor Mittal, zo heet diens laatste transformatie. Daardoor is Seraing-Ougrée een onvervalste arbeidersstad zonder poespas, zonder extra's, zonder verbloemen. Tot viermaal toe ben ik cafés tegengekomen met de naam "Café". Waarom poëtische namen geven aan een bierhuis als je die evengoed kan herleiden tot de ware essentie.

Er is een plek in dit godvergeten gebied waar je België ziet samenvloeien. Rampe du Pont d'Ougrée heet het. Een oerlelijke en zielloze brug over de Maas, waar camioniers en autobestuurders hun motorisch geweld laten ronken. Daar, bloedrood en furieus, ligt een hellepoort. Op diens vervaarlijke ingang staat 'Chaudron de Sclessin', oftewel 'Kookketel van Sclessin'. Daar, allesomvattend, ligt Cockerill-Sambre, oftewel Arcelor Mittal. Een slapende vulkaan die elk moment kan uitbarsten. Daar, staalhard, liggen de arbeidershuizen van Seraing en Ougrée. Verspreid rondom de Maas als zwart-witte ansichtkaarten voor België's (r)evolutionaire verleden (en heden).

Aan de ene kant het gejoel van duizenden voetbalsupporters die wekelijks een hel licht over de Maas etaleren. Aan de andere kant de zwarte rookpluimen die het licht trachten te blokkeren en de mens met de neus terug op de feiten drukken. De industriebeekens van Luik bieden geen antwoorden op universele thema's, ze diepen ze verder uit. Sartre zou zich hier in zijn nopjes voelen.

Daar, langs de Maas, in het godvergeten hol van Seraing leeft men van dag tot dag. Niettemin, om de drie jaar gebeurt er iets exceptioneels mooi in deze Waalse gemeente. La Rue Marnix, La Rue Cockerill of La Rue Pierres lijken doodgewone straten in een banale staalstad. Niets wezenlijk interessants ademt er, buiten kinderen op fietsen, zonen en dochters, belofes en leugens en rozen tussen het edelmetalen gewoeker. De ontwrichting van een land – van de mens – wordt op driejaarlijkse tred hier gesocialiseerd door twee andere reuzen. Kinderen van hun land, van ons land. Wat Hugo Claus op literair vlak doneerde aan het cultureel erfgoed, voegen de Dardennebroeders op cinematografisch terrein toe. Geboren en getogen in Seraing *of all places*, goden in Cannes.

Maar Seraing heeft naast beenhard realisme ook enkele geheime troeven op zak. Langs de machtige Maas is er ook plaats voor schoonheid en sierlijkheid. Een afgesloten en idyllische commune in de dystopie, genaamd Val Saint-Lambert. Wie zijn glaswerk graag peperduur en historisch heeft, trekt naar deze oase van kristal. Niettegenstaande,

Seraing zelf is *kitchen-sink* kristal. Je ruikt het. Je tast toe en je proeft het.

Onherkenbaarheid en *niemandslandise*. Dat is Seraing-Ougrée. Achter de megalomane stalactieten, die rook uitspuwen schuilt de geschiedenis van een land en van een wereldwijde aardverschuiving. De gevels van de arbeidershuizen en de op- en afrijdende bussen op L'Esplanade du Pont herbergen grootse gevoelens in een onbuigzaam karakter. Etsen van de menselijke psyche worden op je iris gebrand. Hier zijn geen citadellen, aflaten voor religieuze superioriteit of gezellige straatjes, eerder de harde kern. Zwartgeblakerde gezichten van staalarbeiders, rood-wit gecamoufleerde supporters en twee broeders die de stad een warm hart toedragen.

Een ruwe diamant in *stasis*. Niet voor watjes en enorm intrigerend. ▀

werk in uitvoering

stuver over pijnpunten bij Ontwerpwetenschappen

Tekst & foto's: Ken Van Oproy

In onze vorige editie publiceerden we een artikel over de problemen van de Faculteit Ontwerpwetenschappen, waar veel reactie op kwam. Daarom besloten we met een studentenvertegenwoordiger (of Stuver) te spreken om wat meer duidelijkheid te scheppen over zaken waar een vicedecaan niet kan of wil uitweiden. *dwars* sprak met Arno Beunen, Stuver in de Algemene Vergadering van de Studentenraad en in de Faculteitsraad van Ontwerpwetenschappen.

organisatorische rompslomp

Sinds het vertrek van decaan Kristiaan Borret wordt de Faculteit Ontwerpwetenschappen geleid door een uitgebreid dagelijks bestuur. Dit is een overgangsmaatregel, tot er een nieuwe decaan wordt aangesteld. In dat bestuur zetelen vicedecaan Sigrid Pauwels, de voorzitters van de Onderwijscommissies en faculteitsdirecteur Felix Hicguet. "De betutteling van de universiteit kan ik enerzijds wel begrijpen, omdat er in het verleden en ook nu nog inspanningen geleverd moeten worden om de inkanteling rond te krijgen," zegt Arno. "De samenwerking binnen de faculteit komt wel op gang, maar moet zeker nog uitgebreid worden. Een voorbeeld daarvan is dat studenten van Conservatie-Restauratie pas heel recent keuzevakken kunnen volgen bij Monumenten- en Landschapszorg. De samenwerking kan nog verbeterd worden op vlak van materiaal, infrastructuur, docenten enzovoort. De opleidingen zitten nog te veel op hun eigen eilandje. Er is bijvoorbeeld

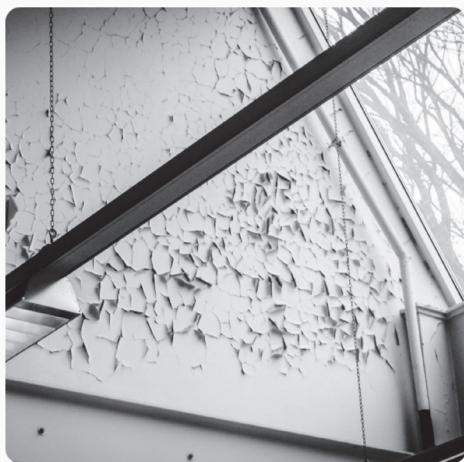
veel vraag naar overkoepelende keuzevakken. Meer samenwerking kan alleen maar tot boeiende synergieën leiden. Al onze opleidingen draaien tenslotte rond ontwerpen."

Op financieel en praktisch vlak is er nu erg veel controle en minder vanzelfsprekendheid. "Op de hogeschool konden wij gewoon een pot verf kopen, de rekening binnenbrengen en dan kregen wij het geld terug. Nu is het een rompslomp met papieren en financiële diensten en dan nog krijgen we soms zelfs helemaal geen geld. Een studente heeft 160 euro moeten betalen voor materiaal dat normaal door de opleiding betaald wordt, maar hoewel dat al gemeld is aan de docenten, stroomt dat geld niet door tot bij haar." Eén van de positievere resultaten van de inkanteling was het oprichten van volwaardige organen voor studentenvertegenwoordiging. "Op de hogeschool was er geen gelaagde structuur van studentenvertegenwoordigers zoals dat nu op de universiteit het geval is. Vroeger was er wel een studentenraad die adviezen kon formuleren, maar echt inspraak was er niet. Dat is nu wel sterk verbeterd en de faculteit moedigt het Stuverschap nu ook aan."

losliggende tegels

Een ander groot pijnpunt binnen de faculteit zijn de gebouwen van de campus Mutsaard. "Het belangrijkste probleem is dat de universiteit en de hogeschool nog altijd niet overeenkomen. De gebouwen worden gedeeld en in principe betaalt iedereen de helft,

maar er is constant ruzie over wie welke rekening moet betalen. Er heerst een 'voor wat, hoort wat'-mentaliteit die een logisch gebruik van middelen en lokalen in de weg staat. De communicatie verloopt zeer kinderachtig en de studenten zijn daar de dupe van. Door de academisering zijn er nu meer lessen in grotere groepen, terwijl we nog steeds maar één grote en drie kleinere aula's hebben, waardoor studenten vaak in te kleine lokalen les krijgen." Ook het onderhoud van de gebouwen laat te wensen over. "Gaten in de muur waar je een vinger kan doorsteken, trappen met losliggende tegels, ramen die met kozijn en al uit de muur vallen. Het duurde ook bijna een jaar om de glazen daken van de schilderslokalen, vernietigd door de hagelstorm vorig jaar, te repareren. Het onderhoud van de campus is een oud probleem, maar het raakt niet opgelost."

De elektronische leeromgevingen van de universiteit zijn ondertussen wel al goed ingeburgerd. "Op de hogeschool werkten we al met Blackboard, maar onze vakken werden via een aparte module binnen Blackboard geregeld. Oudere studenten hadden wat moeite met de omschakeling naar SisA, maar de nieuwe studenten zijn daar snel mee weg. Wel vervelend is dat er nu drie aparte systemen zijn: SisA, Blackboard en de externe webmail. We hebben nu ook binnen de faculteit administratief personeel dat zich specifiek bezighoudt met die systemen. Wat wel handig is aan SisA, is dat je het lessenrooster kan linken dan je agenda op je smartphone en op Apple Calendar."

De gedrevenheid waarmee Arno spreekt maakt duidelijk dat hij erg betrokken is bij de problemen van de faculteit. "Als Stuvers proberen we natuurlijk ons best te doen om ervoor te zorgen dat de studenten zo min mogelijk last hebben van al die problemen. Met de inkanteling hebben we vaak onze plan moeten trekken, maar na twee jaar word je dat wel een beetje beu. Hoewel het niet altijd even vlot loopt, is er toch al veel vooruitgang geboekt." De Stuvercultuur vindt echter maar langzaam ingang op de faculteit. "Studenten zijn vaak geneigd om proffen aan te spreken met praktische problemen, maar dat zijn juist zaken waar Stuvers voor bestaan." ■

De communicatie verloopt echt heel kinderachtig en de studenten zijn daar de dupe van

universitaire proefkonijnen

ethisch & empirisch?

Tekst: Lisa Habets & Ida Peters ■ Beeld: Anouk Buelens-Terryn

België zit vol muizen en ratten. In ons onderzoeksintensieve en farmacie-industriële land worden er zo'n 600.000 proefdieren gebruikt. Dit komt neer op ongeveer een proefdier per vijftien Belgen. Dit cijfer ligt een stuk hoger dan het Europees gemiddelde, namelijk een proefdier per veertig Europeanen. Ook aan Universiteit Antwerpen wordt onderzoek gedaan met behulp van proefdieren. *dwars* onderzocht hoe dat nu precies in zijn werk gaat en sprak professor Peter Paul De Deyn en doctor Debby Van Dam. Zij doceren beiden Animal Laboratory Science en behoren bovendien tot de Commissie Ethische Dierproeven van de universiteit.

vervangen, verminderen en verfijnen

Aan Universiteit Antwerpen krijgen alle studenten die biomedisch en biologisch wetenschappelijk onderzoek doen les in Animal Laboratory Science. Professor Peter Paul De Deyn en doctor Debby Van Dam staan aan het hoofd van deze afdeling. "Dit onderzoek kan fysiologische aspecten bevatten, bijvoorbeeld het bestuderen van de motoriek bij het

zwemgedrag van vissen. Op dit moment is het zanggedrag van spreeuwen vanuit biologisch oogpunt een belangrijk onderzoeks domein. Bepaalde gedragingen kan je terugbrengen tot neurofysiologische of pathologische processen. Deze resultaten worden geëxtrapoleerd naar de mens en zo kan je iets leren over de humane conditie. Maar het kan ook ecologisch onderzoek betreffen, zoals een milieuverontreinigingsonderzoek in de regio Antwerpen," aldus professor De Deyn.

Professor De Deyn en doctor Van Dam behoren ook tot de Commissie Ethische Dierproeven van de universiteit, die de nationale wetgeving in de praktijk controleert en beoordeelt. Zo moeten alle dieren die worden gebruikt voor proefdierkundig onderzoek van erkende fokkerijen afkomstig zijn. Bovendien moeten alle laboratoria die in België dierproeven uitvoeren een erkenning hebben. Voordat een proef mag worden gedaan, moet het onderzoeksplan worden geëvalueerd en goedgekeurd door een ethische commissie. De commissie beoordeelt niet alleen het ethische aspect – moeten we per se testen op muizen of kan het ook op wormen? – maar staat ook garant voor kwalitatief onderzoek. Als men wil afwijken van de regulering, dan moet daar vrijstelling voor worden gegeven door het Deontologisch Comité dat op Vlaams niveau werkt. Voor het honoreren van de vrijstelling, moet er eigenlijk geen andere optie zijn. "Als er op een of andere manier toch een mogelijkheid is om dieren van een erkende fokker te gebruiken voor jouw project, zal je geen vrijstelling krijgen."

Professor De Deyn licht het belang van deze standaardisering toe: "Dertig jaar geleden gingen wij naar een boer als we konijnen nodig hadden voor een onderzoek, maar achteraf bleek dat bijvoorbeeld dat de lever van die konijnen vol wormen zat. Ons onderzoek was dan eigenlijk niets meer waard." Die provisorische manier van onderzoek bedrijven is lang verleden tijd dankzij de regulering. "Er wordt nu extreem nagedacht voordat men zelfs een experiment overweegt. Er wordt zeer gedetailleerd nagegaan wat de meerwaarde van een experiment is en hoe we dat experiment valide kunnen houden met een zo klein mogelijk aantal proefdieren." Deze waarden worden samengevat in de zogenaamde drie V's: het zoeken naar methoden die dierproeven vervangen, verminderen en verfijnen. Professor De Deyn geeft toe dat hij die vroeger wat extremistisch vond, maar nu ten volle koestert. "Wij zijn op het ogenblik primair de vrienden van mensen die staan voor dierenwelzijn."

de onderzoeksaanvraag

Doctor Van Dam zet uiteen wat een onderzoeksaanvraag bij de ethische commissie nu precies inhoudt: "Onderzoekers moeten een soort kosten-batenanalyse maken waarbij ze in detail vermelden welke diersoorten ze nodig hebben en waarom dat de beste keuze is. Daarnaast moeten ze statistisch kunnen aantonen dat er een voldoende, niet overdreven aantal dieren gebruikt wordt om tot een waardevol onderzoeksresultaat te komen. Vervolgens moeten alle handelingen die op de proefdieren worden uitgevoerd in detail worden uitgelegd. Op basis daarvan wordt er een inschatting gemaakt van het mogelijk ongemak voor die dieren. Dit wordt dan ingedeeld in de niveaus licht, matig en ernstig. Er zijn dierproeven waarbij dieren het onderzoek overleven: ze ondergaan een interventie en men bekijkt het effect ervan. Anderzijds zijn er terminale dierproeven waarbij een dier onder anesthesie gebracht wordt, er metingen gedaan worden en het dier na de proef niet meer wakker wordt." Na het onderzoek wordt er geëvalueerd in een retrospectieve analyse. "Onderzoekers gaan dan na of ze hun onderzoek goed hadden ingeschat. Bijvoorbeeld welk ongemak ze dachten dat ze gingen aanbrengen en of in de loop van het experiment duidelijk geworden is hoe dat de volgende keer beter kan."

het mekka van biomedische wetenschappen

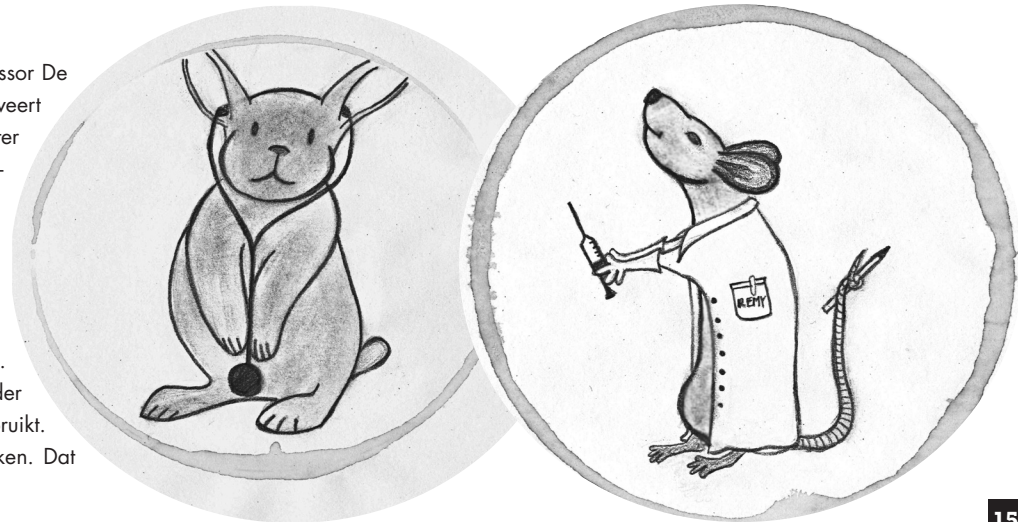
Proefdieren zijn nog altijd heel controversieel. In het verleden heeft professor De Deyn deelgenomen aan publieke debatten over proefdieren en hij relateert meteen de overtuigingen van de Anti Dierproeven Coalitie. "De voorzitter kwam voor een debat naar mij toe en zei: 'Zet uw onderzoek over dementie verder, want ik zou het weleens nodig kunnen hebben.' Toen betraden we de arena en speelden we ons spel." Professor De Deyn vervolgt zijn betoog en gaat verder over cosmetica. "Dierenleed voor het zich opsmukken, nee, maar plaats dat ook in een context. Onderzoek ten behoeve van mensen met brandwonden of zuurmutilatie of wat dan ook, kunnen ook gebruikt worden voor louter esthetica, al is dat niet de primaire zaak. Een ander punt is de *Softenon story*. Tienduizenden kindjes werden zonder armen en benen geboren, ondanks het feit dat er proefdieren waren gebruikt. Er zijn dierenrechtenactivisten die dit verhaal als tegenargument gebruiken. Dat

onderzoek is echter niet correct uitgevoerd. Men had muizen en ratten onderzocht maar bijvoorbeeld geen konijnen. Als we die wel onderzocht hadden, zouden we vastgesteld hebben dat ook hun jongen onderontwikkelde ledematen hadden.

In essentie gaat het erom dat we verfijnen, verminderen, vervangen zoveel als we kunnen, omdat we het leuker vinden en ook omdat het goedkoper is trouwens. We kunnen nu met

Biomedisch onderzoek beoogt het verbeteren van het welzijn van mens en dier op deze planeet

gevalideerde methodes kijken of iets toxisch is voor de lever of de nieren in celculturen. Maar het blijft belangrijk dat finaal te toetsen in een intact organisme. Men realiseert zich vaak wel degelijk dat het doel niet de middelen heiligt, maar het doel rechtvaardigt een respectvolle opzet om vooruitgang te creëren in de biomedische wetenschappen." ►

Volgens professor De Deyn betreft zou er vanuit de universiteit veel opener gereageerd mogen worden op kritiek op bepaalde dierproeven: "Ik praat hier nu niet als Universiteit Antwerpen official. Ik ben maar de voorzitter van de commissie, maar mijn leuze is 'communiceren'. Ook over de meest gevoelige dingen. Ik vind het mooi en positief om daarmee naar buiten te komen. Ik zou er graag over in debat gaan. Natuurlijk willen we het aantal proefdieren verminderen en we dragen dat hoog in het vaandel, maar je moet ook kijken waar je voor staat als land en als gemeenschap. België is het mekka van biomedische wetenschappen."

mens en dier

Over de vraag of proefdieronderzoek zich vooral richt op de mens, is professor De Deyn duidelijk: "In mijn lessen begin ik standaard met de mededeling dat biomedisch onderzoek het verbeteren van het welzijn van mens en dier op deze planeet beoogt. Wat betreft aandoeningen zoals Alzheimer, beroertes, longkanker enzovoorts, verzamelen we natuurlijk gegevens voor het gebruik bij de mens. Voor mij staat de mens nog altijd centraal, maar het dier is ook zeer belangrijk. Een dier heeft echter geen rechten en plichten zoals een mens, omdat het die niet kan nakomen, maar een dier heeft wel het

recht om zo humaan mogelijk behandeld te worden. Ik vind persoonlijk dat de mens het dier kan aanwenden voor zijn welzijn, op voorwaarde dat er respect is voor het welzijn van dat dier."

Doctor Van Dam wijst erop dat er allerlei websites en databases bestaan die voor bepaalde testen een valabel alternatief voor proefdieren bieden en in dat geval worden onderzoekers verplicht om deze te gebruiken. professor De Deyn gelooft echter niet dat er ooit voldoende alternatieven zullen bestaan om dierproeven volledig te vervangen. "Ik denk bovendien dat geen enkele proefdierkundige dit nastreeft. Als je dierproeven gaat stoppen vanwege het dierenleed, verschuif je dat lijden enkel van het dier naar de mens. Als je kijkt naar hoe we met de dieren omgaan, is dat over de decennia alleen maar verbeterd. Dit is ook belangrijk voor het onderzoek, we willen dieren geen stress bezorgen. Stress bij dieren maakt namelijk dat we niet-valide resultaten bekomen. Dat proberen we te allen tijde te voorkomen. Kortom: vervanging, vermindering en verfijning." ■

ACADEMISCHE COOPERATIEVE VENNOOTSCHAP CVBA ACCO

Blijde Inkomststraat 22, 3000 LEUVEN
Ondernemingsnummer 0403 547 615

Algemene vergadering ter zetel op 21/04/2015 om 19u. Agenda:
Jaarverslag. Verslag Commissaris. Goedkeuring Jaarrekening.
Bestemming resultaat. Kwijting bestuurders en commissaris.
(Her)Benoemingen en ontslagen.

Aanwezigheid bevestigen via algemenevergadering@acco.be

STUDENTENABONNEMENT OP MO*MAGAZINE VOOR SLECHTS €16

MO* brengt mondiale verhalen, analyses en tendensen. MO* legt mechanismen, pijnpunten en belangen bloot in zowel de politieke, economische als maatschappelijke domeinen.

MO* verklaart gebeurtenissen, nodigt uit tot reflectie en debat, houdt afstand van 'het nieuws' en kiest zijn onderwerpen op basis van inhoudelijke urgentie, niet op basis van wat elders (al) geschreven of bediscussieerd wordt.

Uit de stroom van gebeurtenissen distilleert MO* de grote veranderingen en evoluties.

MO* heeft in een wereld die worstelt met diverse crisissen (economie, ecologie, democratie, demografie ...) aandacht voor de fundamentele vragen.

Want om goede oplossingen te vinden, zijn de juiste vragen nodig.

Viermaal per jaar, op het ritme van de seizoenen, krijg je een magazine om te koesteren en te bewaren, omdat we met zijn allen betrouwbare en betrokken berichtgeving en duiding over de hele wereld nodig hebben.

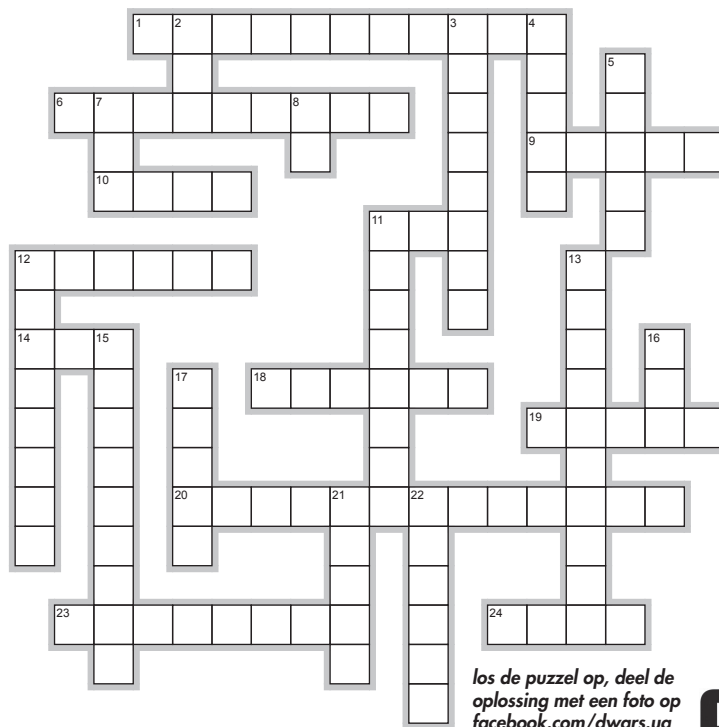
Als student betaal je slechts € 16 in plaats van € 20.

ABONNEER NU VIA WWW.MO.BE/STUDENT

**Volg ons ook via [f /mondiaalnieuws](https://www.facebook.com/mondiaalnieuws)
en [@mondiaalnieuws](https://www.instagram.com/mondiaalnieuws)**

dwarswoordpuzzel

TIP: wie dwars leest, weet meer.

los de puzzel op, deel de oplossing met een foto op [facebook.com/dwars.ua](https://www.facebook.com/dwars.ua) de eerste winnaar krijgt

verticaal

- 2- ik (Latijn)
- 3- Filip, Vlaams Belang
- 4- maand
- 5- getij
- 7- Engelse begroeting
- 8- editie
- 11- rechtsverbintenis
- 12- schandvlek
- 13- De Slimste Mens Ter Wereld 2014
- 15- dozijn
- 16- hert
- 17- sterke drank uit Polen
- 21- seizoen
- 22- netwerk kraken

horizontaal

- 1- docent Animal Laboratory Science
- 6- stelling, maar nog niet bewezen
- 9- afkomst, oorsprong
- 10- vlug
- 11- lidwoord
- 12- studentenvertegenwoordiger
- 14- informatietechnologie
- 18- vogel
- 19- specerij
- 20- Antwerpse comedian
- 23- staren
- 24- spel met vraagrondes

dwers door de lens

Foto's: Martijn Fraanje

microscop op wetenschap

Tekst: Anouk Buelens-Terryn ■ Illustraties: Basia Dajnowicz & Carmen Wijndans

rioolwater als informatiebron over drugsgebruik

Sinds begin 2013 heeft Antwerpen een stevig drugsbeleid. Het controleren van het drugsgebruik van de hele populatie is een groot struikelblok, maar sinds kort is er een nieuwe onderzoeksmethode die hier verandering in kan brengen. Professor Doctor Alexander van Nuijs van het departement Farmaceutische Wetenschappen en Doctor Janelle van Wel van het departement Epidemiologie en Sociale Geneeskunde van Universiteit Antwerpen staan *dwars* te woord.

Het European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) verklaarde in 2008 dat er geen methode bestond die druggebruik makkelijk en snel in kaart kon brengen. Het EMCDDA sprong met deze uitspraak de United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) bij, die een jaar eerder een soortgelijke vaststelling deed. Met steun van deze twee organisaties is toen een grootschalig project van de start gegaan: *Sewage-based epidemiology*. Dit onderzoek had als doel om het drugsgebruik precies in kaart te brengen, en gegevens internationaal te vergelijken.

onderzoeksmethoden

Ten tijde van de uitspraken van het EMCDDA en de UNODC waren er geen objectieve gegevens voor handen. Om zicht te krijgen op het drugsgebruik, moest men het hebben van peilingen en enquêtes. Deze onderzoeksmethoden hebben echter een aantal bezwarende nadelen, zoals het EMCDDA terecht opmerkte.

Ten eerste kunnen er geen vaste en objectieve resultaten gehaald worden uit de enquêtes. Deze peilen immers wel naar drugsgebruik, maar het komt zeer vaak voor dat de gebruiker geen idee heeft van de hoeveelheid. Niet alle lijntjes coke zijn even lang en het inschatten van de gebruikte hoeveelheid is dus geen evidentie. Bovendien word je als deelnemer ook nog eens verondersteld om je gebruik over een langere periode bij te houden. Weet jij nog wat je als lunch had vier weken geleden? Juist, hier wringt het schoentje al. Je kan er dus niet van uit gaan dat de deelnemers eerlijk en waarheidsgetrouw hun formulier invullen. Onvermijdelijk geeft dit een over- of onderrapportage van het drugsgebruik weer.

Onderschattingen kunnen ook het gevolg zijn van de onwetendheid van de opstellers. De enquêtes bevragen de gekende verslavende middelen; zoals speed, coke en cannabis. Wanneer er echter een nieuw product op de markt komt of een nieuwe naam wordt gebruikt, wordt deze niet mee opgenomen in de enquêtes en verkrijg je dus geen gegevens over dit gebruik. Het grootste struikelblok is echter dat er ongeveer twee jaar vertraging zit op de verkregen gegevens. De tijd die kruipt in het opstellen, het afnemen, het analyseren en het interpreteren maakt dat je met een drugsbeleid nooit kort op de bal kan spelen.

Toen bedacht een aantal slimme koppen plots dat je rioolwater kan beschouwen als een verdund urinestaal van de bevolking. Wat als we een collectieve urinetest uitvoeren

op basis van rioolwater en zoeken naar excretieproducten van drugs? *Sewage-based epidemiology* kan komaf maken met de eerder genoemde bezwaren. Niet alleen laat dit onderzoek toe om uiterst objectieve gegevens te verzamelen, het doet dit ook nog eens in *real time*. Je moet immers niet meer twee jaar op de gegevens wachten; de cijfers liggen twee weken later al op je bureau.

meer dan afvalwater verzamelen

Het basisconcept van *sewage-based epidemiology-tests* is het bepalen van enorm lage concentraties (nanogram per liter) excretieproducten van drugs in afvalwater. Stel je voor dat je vijftig kilogram suiker oplost in het water van Loch Ness en dat je dan de suikerconcentratie in dat water moet bepalen. Dat is de opdracht waar de zestien Europese onderzoeksgroepen per staalname voorstaan.

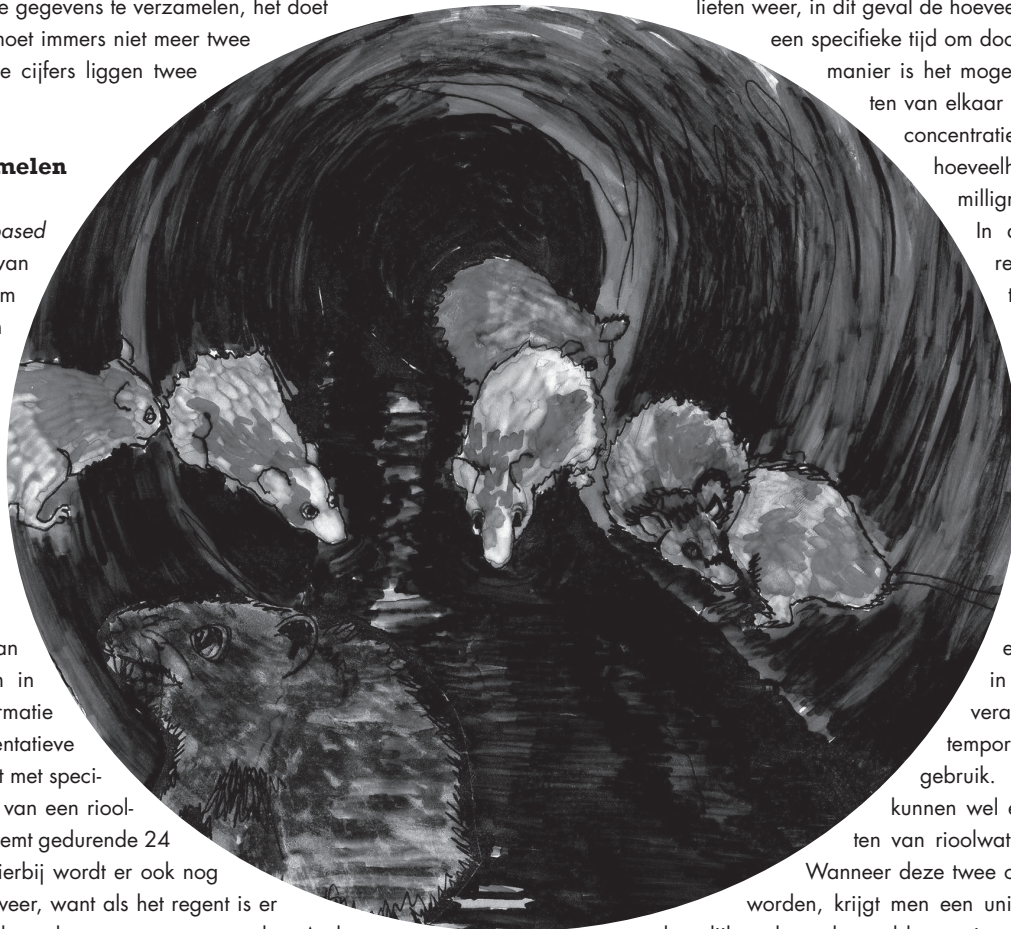
De staalname is ook meer dan gewoon een fles onderdompelen in het riool. Om betrouwbare informatie te verzamelen, moeten er representatieve stalen verzameld worden. Dit gebeurt met speciale infrastructuur aan de instroom van een rioolwaterzuiveringsinstallatie. Deze neemt gedurende 24 uur in tijdsintervallen een staal. Hierbij wordt er ook nog eens rekening gehouden met het weer, want als het regent is er meer water in omloop en moet je dus ook meer water verzamelen. Anders meet je onterecht een kleinere concentratie drugsresten.

Wanneer het staal gezuiverd is, is het klaar voor de analyse. Hiervoor gebruikt men

vloeistofchromatografie gekoppeld aan massaspectrometrie. Als resultaat verkrijg je dan een grafiek met op de x-as de tijdscoëfficiënt en op de y-as dan de hoeveelheid metabolieten weer, in dit geval de hoeveelheid drugsrestanten. Elke stof heeft een specifieke tijd om door het apparaat te gaan en op deze manier is het mogelijk om de verschillende metabolieten van elkaar te scheiden. Uiteindelijk worden de concentraties ook nog terug omgezet naar de hoeveelheid gebruikte drugs; in eenheden milligram per dag per duizend inwoners. In deze berekeningen wordt er ook rekening gehouden met een correctiefactor, want niet elke soort drugs wordt op dezelfde manier uit het lichaam geëxcreteerd.

Uiteraard weet je met deze gegevens niet of veel mensen weinig drugs hebben gebruikt, of een kleine groep een enorme drugsvoorraad heeft weggewerkt. Maar je krijgt wel een algemeen beeld van een gemiddeld gebruik per dag in een bepaald gebied. Zo kan je veranderingen, zowel geografisch als temporeel, zien optreden in het drugsgebruik. De eerder besproken enquêtes kunnen wel een hulpmiddel zijn om de resultaten van rioolwateranalyses verder te onderzoeken.

Wanneer deze twee onderzoeksmethoden gecombineerd worden, krijgt men een unieke kijk op het drugsgebruik. Een dergelijk onderzoek werd laatst uitgevoerd in Lier, maar het is nog even wachten op de resultaten.

de ene drug is de andere niet

De *sewage-based epidemiology* kent verschillende toepassingen. Niet enkel de illegale drugs, maar ook nicotine, cafeïne en zelfs dieetwaarden kan men via afvalwaterstalen achterhalen.

Voor het drugsonderzoek is het echter boeiend om te weten of de stoffen die gevonden worden ook daadwerkelijk zijn gebruikt. De kans bestaat immers ook dat een hele voorraad drugs in uiterste nood gewoon is doorgespoeld. Dat maakt de analyse een pak lastiger en daarbij is de moeilijkheidsgraad productafhankelijk.

Verschillen per product ontstaan immers doordat ons lichaam elke stof op een andere manier uitscheidt. Cocaïne wordt bijvoorbeeld door ons lichaam in een totaal andere stof omgezet: als je deze nieuwe stof meet, weet je dus zeker dat de cocaïne gebruikt is. Andere stoffen zoals XTC, worden onveranderd terug gevonden in de urine. Dan kan er dus heel moeilijk achterhaald worden of wat we meten gebruikt of gedumpt is. Er zijn wel al een aantal *case reports* uitgevoerd waar er gigantische concentraties XTC werden geregistreerd. Na omrekenen moest er besloten worden dat het niet allemaal om ingenomen drugs kon gaan. Anders had een hele populatie overvloedig drugs moeten nemen. Met zulke zaken wordt er dus wel degelijk rekening gehouden, cijfers worden niet zomaar klakkeloos aangenomen.

Europese vergelijkingen

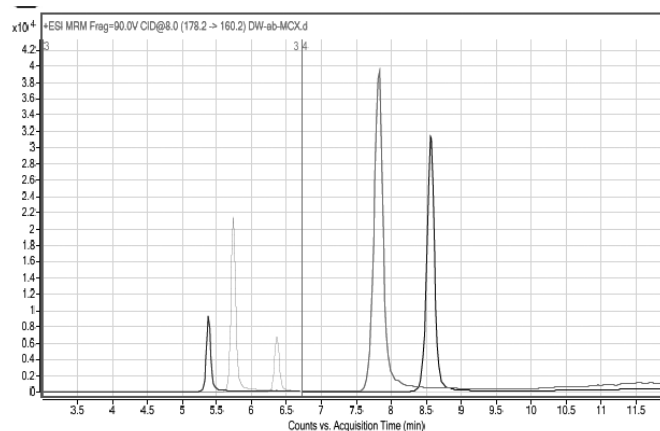
Met zestien Europese onderzoeksgroepen die elk op dezelfde manier stalen verzamelen en analyseren, is het kinderspel geworden om het drugsgebruik van verschillende grootsteden met elkaar te vergelijken. In 2010 is er een Europees consortium opgezet en sindsdien wordt er elk jaar in maart een grootschalige staalnamecampagne op poten gezet in 45 deelnemende grootsteden. De vorige jaren stelde men op deze manier vast dat het cocaïnegebruik relatief gezien hoger ligt in het westen van Europa. Nederland, België, het westen van Duitsland en Zwitserland zijn koplopers in het cocaïnegebruik. Methamfetamine geeft een totaal ander beeld; hier staan de Oost- en Noord-Europese landen op kop.

Ook België doet een vergelijkend onderzoek op kleinere schaal in eigen land. Zo worden verschillende steden met elkaar vergeleken en worden ook topmomenten voor drugsgebruik ontdekt. Oudejaarsavond blijkt een topdag te zijn voor het cocaïne- en XTC gebruik, maar ook Pasen scoort hoog. Een weekend in de stad blijkt ook aantrekkelijker om te gebruiken dan een weekdag op het platteland.

de toekomst van het rioolwater

Omdat het onderzoek nog niet erg lang loopt, is het nog te vroeg om veranderingen in het drugsgebruik over de jaren heen te kunnen vaststellen. Er worden uiteraard schommelingen vastgesteld, maar het is te vroeg om hieruit conclusies te trekken. Als het onderzoek echter nog jaren loopt, is het niet enkel mogelijk om vergelijkingen binnen Europa te maken, maar ook in eigen land over periodes heen. Een ideaalbeeld binnen de *sewage-based epidemiology* is nog steeds om het hele jaar door elke dag verschillende stalen te kunnen verzamelen binnen heel Europa. Momenteel is dit logistiek nauwelijks haalbaar, maar er wordt wel gekeken of het mogelijk is om verschillende staalnamecampagnes op een jaar uit te voeren.

Er zijn dus nog tal van mogelijkheden om het onderzoek verder uit te breiden. Stilaan krijgen we wel een beter beeld van het drugsgebruik en daar heeft de *sewage-based epidemiology* een enorme steen toe bijgedragen. Het drugsbeleid zou hier enorm bij kunnen baten. ■

achter de schermen van Free Clinic

Tekst: Judith Buyssee ■ Foto's: Martijn Fraanje

Nog meer over drugsgebruik in Antwerpen. Free Clinic is een vzw die zich al 35 jaar inzet om gezondheidszorg aan te bieden aan mensen die vaak niet meer bij de reguliere zorg komen. De belangrijkste doelgroep zijn mensen die afhankelijk zijn van illegale middelen. Om hen zo goed mogelijk te kunnen bedienen biedt Free Clinic verschillende gespecialiseerde werkingen aan, die zich allen in Antwerpen bevinden. Ik spreek af met Erik Helderweert, psychosociaal hulpverlener bij Plug-INN, een laagdrempelige onthaalwerking voor jonge risicogebruikers in Antwerpen. Het gaat om jongeren tussen 16 en 25 jaar die zich in risicosituaties bevinden en die moeilijk de weg naar de bestaande hulpverlening vinden. Vervolgens zoek ik Ivo Thery op, projectleider bij de Spuitenpatrouille (SPAT).

Plug-INN en SPAT richten zich op *harm reduction* schadebeperkend werken. Helderweert: "We proberen de startleeftijd van de toekomstige gebruikers te verhogen en hun gebruik te beïnvloeden. Daardoor kunnen drugs al minder schade aanrichten. We leggen de keuze heel erg bij de cliënt: als ze niet willen of kunnen stoppen, dan duwen we hen niet die kant op, zo blijven we heel toegankelijk." Naast het richten op de afhankelijkheidsproblematiek kijkt de organisatie ook naar andere doelen om weer wat stabiliteit op te bouwen. "We helpen veel dakloze en thuisloze jongeren om onderdak te vinden. Soms moeten ze werk zoeken in kader van bij het OCMW. Als de jongeren een doel hebben, dan zijn ze in zekere mate al gestopt met hun gebruik." ►

bewustzijn

Drugsgebruik lijkt heel erg verborgen, maar volgens Helderweert is dat niet voor niets: "De gebruikers worden ook gedwongen heimelijk te werk te gaan, omdat ze anders worden opgepakt. Bewustmaking bij mensen in de buurt is heel belangrijk. Gebruikers kunnen hun materiaal in een zak doen en die vervolgens bij ons afleveren. Ze kunnen bovendien schoon materiaal meekrijgen en tips over welke medicatie ze in combinatie met een type drugs het beste kunnen nemen. Als ze zich al een tijd zieker voelen, nemen ze dat advies aan, waardoor het wat dragelijker wordt. Uiteraard verstrekken we alleen producten die legaal zijn." Doordat het zo verborgen is, zijn niet veel Antwerpenaren zich bewust van drugsgebruik in Antwerpen. Thery: "Volgens mij heeft de doorsnee Antwerpenaar daar geen besef van, maar wij sensibiliseren driemaal per jaar en gaan dan in gesprek met de buurtbewoners op de plaatsen waar de gebruikers zich bevinden."

politiek

De War on Drugs is het paradepaardje van burgemeester Bart De Wever. Sinds zijn aantreden weerklinken ronkende verklaringen in de pers over razzia's en penalisering van gebruikers. Het type hulpverlening dat Free Clinic biedt vaart daar niet wel bij. Helderweert: "De nultolerantie van cannabis die nu geldt zal niet helpen tegen verslaving. Die zal slechts minder zichtbaar zijn. Daardoor is het voor ons ook minder makkelijk om de gebruiker te bereiken. De hulpverlening moet mee evolueren met de tijd en maatschappij. Als methodiek wordt er nog te weinig ingezet op *harm reduction*. Die methodiek krijgt weinig geld. De drugshulpverlening moet zich continu bewijzen, de effectiviteit wordt non-stop onderzocht. "Er is geen drugsbeleid in België en dat maakt het juist zo moeilijk. Men zou moeten beginnen met het legaliseren van cannabis en van daaruit leren hoe je cocaïne en heroïne kunt toestaan, in een meer gecontroleerde omgeving. Dan heb je namelijk meer controle over wat er op de markt komt, net als bij tabak en alcohol," geeft Thery aan.

voorlichting

Jongeren hebben behoefte aan laagdrempeligheid, deze doelgroep heeft dus behoefte aan een andere aanspreekvorm. Helderweert: "Je kunt hier gewoon binnenlopen voor een gesprek. Met jonge mensen sms'en we bijvoorbeeld veel. De druk ligt dan minder hoog dan wanneer we ze bellen om te vragen hoe het gaat. Het probleem is meestal dat het drugsgebruik bij die groep vrij gewoon begint, bij het uitgaan. Dan grijpen zowel zichzelf als hun omgeving te laat in wanneer duidelijk is dat het buitensporig is geworden. Er zou nog meer voorlichting moeten worden gegeven op middelbare scholen. Zeker voor de klassen onder de vijftien jaar, omdat daar het drugsgebruik vaak al begint." Jongeren moeten zich vooraf goed laten informeren. Niet elke dosis van eenzelfde product levert hetzelfde resultaat op. "Thery geeft in zijn vrije tijd vaak preventielessen op scholen: "Ik ben nu 50 jaar. Als ik vroeger wist wat ik nu weet, dan zou ik nooit hebben gebruikt, zelfs geen tabak. Ik vind het heel belangrijk dat jongeren geïnformeerd worden over de gevaren van drugs. Wat ik wil meegeven, is dat elke drug: tabak, alcohol en illegale drugs schadelijk zijn voor de gezondheid. Jong beginnen met drugsgebruik, brengt onherstelbare schade aan. Verder: test eerst een beetje om de kwaliteit en de sterkte van de drugs na te gaan. Als je hier op straat drugs koopt, dan weet je niet wat daar in zit."

op stap met SPAT

SPAT gaat twee keer per week op pad met een aantal vrijwilligers om zwerfspuiten op te ruimen. De vrijwilligersploeg die deze patrouilles uitvoert bestaat zowel uit buurtbewoners als uit (ex-)druggebruikers. Ik spreek af om mee te gaan op de vaste route. We gaan met Ivo Thery naar de werkplaats Manus. Aldaar komen de vrijwilligers van de patrouille samen. Manus is een laagdrempelige werkplaats voor mensen die moeilijk op de arbeidsmarkt liggen en van een uitkering leven. Thery: "Wij hebben daar weinig mee te maken, behalve dat wij hier een plaatsje huren. We mogen hier gebruik maken van de lockers, kleedkamers en de refter. We vertrekken van hier, omdat het bij Park Spoor Noord ligt: de buurt met het meeste drugsgebruik."

De vrijwilligers lopen er al rond en worden ervan op de hoogte gesteld dat we vandaag met ze meegaan. Thery maakt een praatje met ze en controleert of alles in orde is.

Thery: "Dag Claudio -dat is een van mijn gasten- dag maateke, ik kom direct naar boven."

Claudio: "ik ga eerst een joint smoren zeg,"

Thery: "Dat gaat niet lukken. Anders mag je teruggaan naar waar je vandaan komt."

Claudio is een van de vaste patrouillemedewerkers die duidelijk onder invloed van een bepaald middel is. Thery overlegt met zijn collega en ze besluiten hem niet mee te nemen vandaag. Het is een te groot risico dat het dan gevaarlijk voor hem of anderen zal zijn. Claudio is daar allesbehalve blij mee, maar zijn tranen-tattoo maakt het sowieso vrij moeilijk om hem als blijmoedig mens te zien. Het is meteen duidelijk hoe belangrijk het is dat Thery standvastig is. Hij legt uit waarom vorming en begeleiding zo essentieel zijn: "ex-gebruikers komen de vorming volgen, maar haken soms toch af omdat ze zich realiseren dat het riskant voor hen kan zijn om met de scene geconfronteerd te worden."

De patrouille trekt hun fluoriserende SPAT-jasjes aan, neemt hun containertje (om de spuiten in te doen) en de grijptang ter hand en trekt naar Park Spoor Noord. We zoeken naar doorzichtige spuiten met oranje dopjes. Er wordt vooral in bosjes en het hoge gras van het park gekeken. Vervolgens lopen we richting Schijnpoortweg. Hier en daar wordt al eens een spuit gevonden. In een rioolputje vinden we er meerdere. Het shockeert om deze zo in het openbaar aan te treffen, maar Thery wijst me erop dat de gebruikers

altijd wel moeite doen om ze enigszins veilig weg te gooien. Ondertussen houdt hij in een notitieboekje bij hoeveel spuiten er worden gevonden en ook welke soort. Er worden namelijk ook wel spuiten gevonden die voor annabolen of insuline zijn gebruikt.

We lopen verder richting een loods waar het in de winter een drukte van belang schijnt te zijn. Er slapen dan veel daklozen en die laten zo hun sporen achter. Alle soorten sporen. Die sporen treffen we later zelf aan bij de watertorens in Noord, die worden omringd door een kleine grasheuvel. Thery: "In de tanks boven slapen ze regelmatig. Als ze drugs spuiten, dan proppen ze die naalden in de graskant hier. Maar zoals je ziet werkt dat spul nogal op je darmen." En dat zien we zeker. Nog nergens werd het zo snel duidelijk dat door een drugsverslaving het leven erg snel marginaal kan worden. We stappen over de menselijke uitwerpselen heen en lopen verder. Zo komen we bij het verlaten station van Spoor Oost. Het oude stationskantoor is niet meer bemand, maar nog wel ingericht. Hier verblijven ook regelmatig daklozen, maar we vinden er geen spuiten.

Ten slotte lopen we naar de hoofdlocatie van Free Clinic. Daar kunnen gebruikers zich melden om onder andere schone materialen, doktersconsultatie, medicatie en advies te krijgen. Thery neemt ons nog even mee het metrostation in. Daar hangt tegenwoordig bij wijze van experiment ook een spuitcontainer. Gebruikte spuiten kunnen daar veilig in gedeponeerd worden. Van deze containers hangen er meerdere door de stad, daarmee worden er op efficiënte wijze duizenden spuiten per jaar opgevangen. Het blijkt dus te werken, alleen het stadsbestuur wil er niet aan. Het gebruik is er echter, dat zal niet verdwijnen. Hoe meer het verstopt moet zijn, hoe meer risico's dat gebruik met zich meebrengt. ■

Tekst & Foto: Anouk Buelens-Terryn ■ Illustratie: Nicolas De Keersmaeker

In de rubriek 'de Antwerpenaar' laten we je kennismaken met een Antwerpenaar die inspireert, intrigeert of amuseert. Iemand met een interessante visie en een hart dat klopt voor 't Stad. *dwars* stapt deze maand in de naar yoghurt ruikende auto van *comedian* en student Kamal Kharmach en waagt zich doorheen de Antwerpse verkeerschaos. Een kwartier later parkeren we vlak voor de Agora, maar aan het korte autoritje heeft Kamal genoeg om zich – onbewust, zo blijkt later – als *comedian* te profileren.

"Of ik mijzelf grappig vind?" Druk nee-schuddend zet Kamal de latte weer neer. "Ik vind dat heel moeilijk om van mezelf te zeggen. Wel merkte ik al vroeg dat anderen mij grappig vonden." Kamal koppelt deze ontdekking aan zijn overgewicht. "Ik ben altijd erg

dik geweest en weet ook dat mensen me op die manier zien. Je leert erg snel reageren op een toegeroepen 'hey dikzak' en mijn gevatheid bleek mensen aan het lachen te brengen."

humor met inhoud

Nochtans was het nooit de ambitie van Kamal om *comedian* te worden. Wel was hij geboeid door Richard Pryor, Chris Rock, Dave Chapelle en Michael van Peel. Hij beschrijft ze als "hilarische mensen die een boodschap in de humor achterlieten." De impact van deze subtiele maar stevige boodschappen deden hem vraagtekens plaatsen bij de reikwijdte van zijn columns. Want ook Kamal zat met een ei, dat hij al schrijvend probeerde kwijt te raken. "Maar columns schrijven werkte niet. Alleen de mensen die sowieso al voor je zijn, nemen de moeite om überhaupt je blog te lezen. Of de mensen die de facto al tegen je standpunt zijn en waar je dus al niets meer aan hebt. Twijfelaars bereik je niet."

Deze 23-jarige student Sociaal-Economische Wetenschappen kreeg door de eerder vermelde *comedians* het idee om zijn mening eens anders te formuleren. Hij verdiende de kost als maatschappelijk werker bij Samenlevingsopbouw, toen een act zich afmeldde op een evenement. Het ideale moment voor Kamal om zich te tonen, maar zijn voorstelling viel tegen: "Mijn grappen waren nog te inhoudelijk en te weinig humoristisch." Kamal wil dan ook niet echt de grapjas uithangen, maar hij wil zijn humor vooral gebruiken om maatschappelijke problemen aan te kaarten. "Je ziet dat ik niet de *comedian* om de *comedian* wil zijn."

Toch was er die avond iemand van Nuff Said die hem opmerkte en zijn potentieel zag. Zo rolde Kamal in een collectief voor nieuw comedy talent dat toerde langs de culturele centra van Antwerpen. Hij bouwde een reputatie op en nog geen jaar later stond hij in de finale van Humo's Comedy Cup, waar hij de eerste plaats aan zijn neus voorbij zag gaan. "Maar ik ben blij dat Lukas Lelie gewonnen heeft. Hij is al langer bezig, zijn set was af en hij was klaar voor *the next level*. Ik was dat nog niet. Bovendien voel ik

nu al te veel druk, druk om te moeten scoren. Als ik eerste was geweest, had ik daar nog meer last van gehad."

Marokkaanse Vlaamse Belg

"Ik ben gewoon Kamal. Ik heb toevallig Marokkaanse *roots*, maar ik ben wel hier geboren. Ik ben zo Belg als het maar zijn kan." Toch merkt hij dat veel mensen schrik hebben of racistisch zijn. "Maar ik kan hen dat niet kwalijk nemen. Onbekend is onbemind. Bovendien heeft de media ons beeld gekleurd. Er moet een tegengewicht zijn, zoals een sympathieke Adil in *De Slimste Mens*. Hij helpt echt de publieke opinie mee vorm te geven. Er zijn altijd wel een paar mensen die zeggen: "stinkende *maroef*". Maar al bij al zijn er nu een miljoen mensen die al één persoon minder slecht vinden. Adil helpt misschien wel hun gedachten te nuanceren. Dat is echter een werk van lange adem. Wie weet draag ik daar mijn steentje wel toe bij. Misschien ook niet. Misschien is het morgen met mij gedaan en moet iemand het van mij overnemen. Maar er moet iets veranderen aan de maatschappij. Niet iedereen met andere *roots* staat op ontploffen."

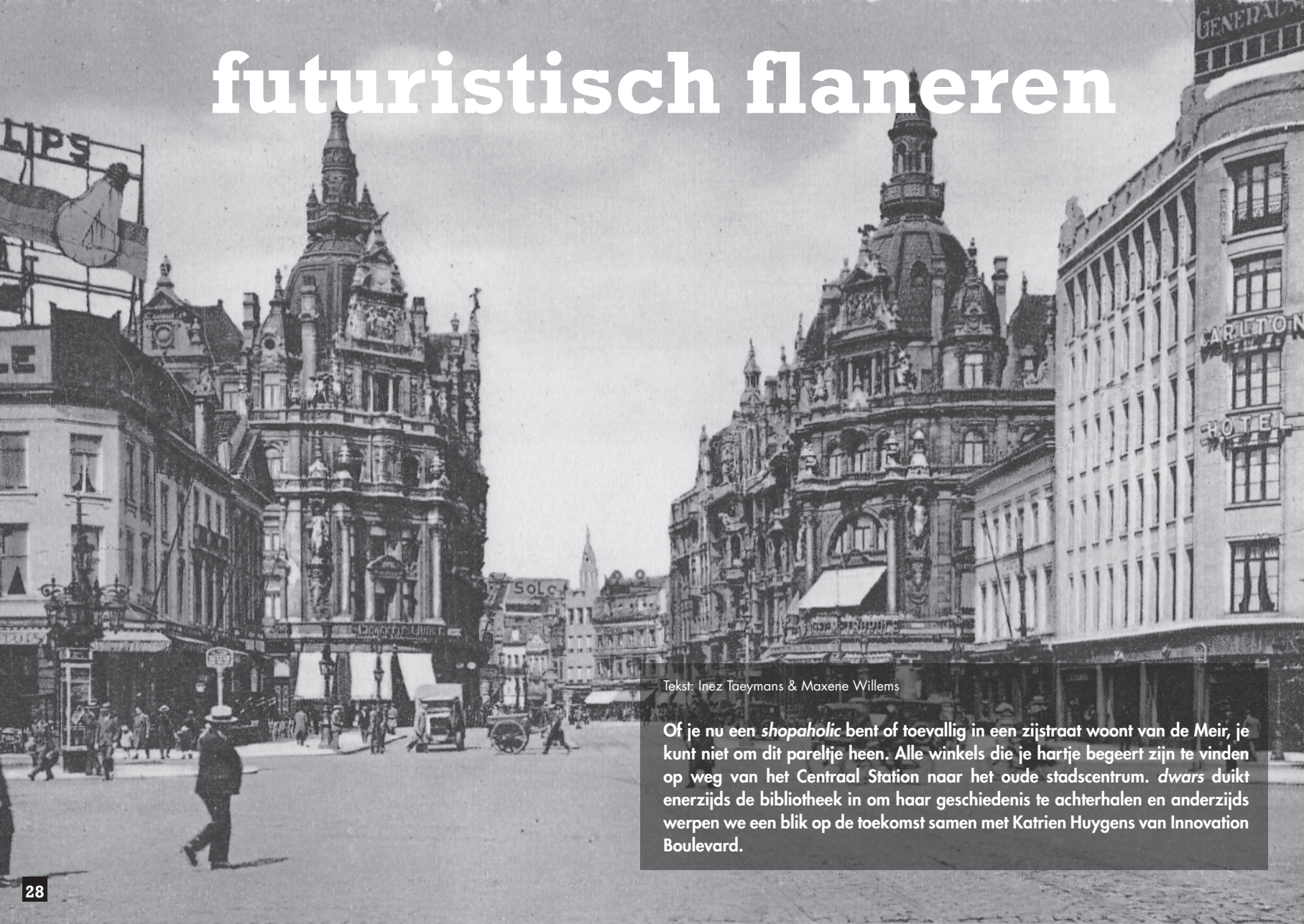
en verder?

"Heel toevallig ben ik net erg aan het nadenken over de toekomst. Wil ik verder gaan in comedy? Er bestaat voor mij geen eerlijkere kunst. Je staat echt naakt op het podium, vooral als de mensen niet lachen. Voor publiek staan is vaak heel confronterend en soms ook heel frustrerend. Je moet dat dus heel graag doen om het vol te houden. Ik merk tegenwoordig dat ik soms verglijd in het grappen maken om grappig te zijn. Ik voel me daar niet erg comfortabel bij." Ook zijn directeurschap van het Vlaams-Marokkaanse cultuurhuis *Daarkom* in Brussel, stelt hij in vraag. "Het is een behoorlijk stresserende, maar vooral heel boeiende job. Ik doe het heel graag en leer ongelooflijk veel bij. *Daarkom* is een fantastisch initiatief. Daarom zal het moment waarop alles niet meer te combineren valt, het onverbidelijke moment waarop ik moet kiezen welke carrière ik wil volgen, mij ongelooflijk zwaar vallen."

"Wanneer ik nu nadenk over mijn toekomst, kom ik altijd terug op lesgeven. Onderwijs. Ik zou heel graag die kant opgaan. Maar eerst moet ik mijn thesis hier aan Universiteit Antwerpen nog afmaken, daar wil ik echt nog vol voor gaan. De toekomst zal zich daarna wel uitwijzen." ▀

futuristisch flaneren

Tekst: Inez Taeymans & Maxene Willems

Of je nu een *shopaholic* bent of toevallig in een zijstraat woont van de Meir, je kunt niet om dit pareltje heen. Alle winkels die je hartje begeert zijn te vinden op weg van het Centraal Station naar het oude stadscentrum. dwars duikt enerzijds de bibliotheek in om haar geschiedenis te achterhalen en anderzijds werpen we een blik op de toekomst samen met Katrien Huygens van Innovation Boulevard.

Levendige historie

Onze befaamde winkelstraat dankt haar naam aan wat het vroeger was, niet meer dan een moeras dat aan een meer lag. 'Meere' werd later omgevormd tot Meir. In de Gouden Zestiende Eeuw was Antwerpen een van de belangrijkste Europese steden en bouwden veel kapitaalcrachtigen hun woning op de Meir. In diezelfde eeuw werden er kasseien aangelegd en kon er handel gedreven worden. Ook ontstond er een gigantische opleving door het vestigen van de Handelsbeurs in de Borzestraat (lees: Beursstraat).

Later, in de negentiende eeuw behoorde de Meir tot de weg naar de Congoboot. Veel reizigers en hun snikkende familie namen deze route naar de aanlegsteigers bij Het Steen. Dit toerisme was gunstig voor de horeca en dat maakte de Meir erg populair. Statig slenteren kon je destijds op geen betere straat. De cafés, theaters en later bioscopen waren immens in trek. Cinema Roxy is hier een vermaard voorbeeld van. Plaats voor 2000 personen en een gigantisch orgel dat uit de grond rees; in de Tweede Wereldoorlog konden ook de Duitsers er niet wegblijven. Tegenwoordig ligt de C&A op deze plaats.

Consumenten zullen minder belang hechten aan wat ze fysiek in de winkel kunnen vinden

Was je kleeft te lang of je pak te strak om te kuieren, dan vormde de Meir geen struikelblok. In 1875 kon je al de paardentram nemen naar Wilrijk. De eerste elektrische lijnen, tram 2 en 3, kwamen pas een kleine 30 jaar later in gebruik. De ondergrondse premetro zoals wij die nu kennen werd in 1975 na veel protest dan toch benut.

Echt shoppen gebeurt er nog niet zo heel lang. De bombastische feestzalen en huizen werden onbetaalbaar voor zelfstandigen, dus werden ze gehuurd door internationale winkelketens. Dit heeft geleid tot het huidige beeld van de Meir.

Sterallures

Iedere stad heeft zijn gegroepeerde winkels, maar de Meir roept meer op dan enkel centen spenderen aan een tiptop tenue. Als je je ogen kan afhouden van de etalages en

je hoofd twintig graden omhoog kantelt, kun je de fraaie panden in hun geheel zien. Een rijke geschiedenis is duidelijk aanwezig. Is het vergane glorie of wordt de winkelstraat juist vervolmaakt dankzij vernuftige vernieuwingen van het historische erfgoed?

Het prachtige Paleis op de Meir werd in 1745 gebouwd voor aristocraten en werd later bewoond door Napoleon, Willem I en onze eigen Leopold II. Koning Boudewijn richtte het in als Internationaal Cultureel Centrum. Na verstrooiing van enkele kunststukken en jaren leegstand werd het Paleis in 2010 opgekocht en volledig gerestaureerd. Momenteel huist er op Meir 50 naast het museum een interieurwinkel, een luxueuze brasserie en een bijzondere chocoladewinkel.

Het ostentatieve Osterriethuis is in de zestiende eeuw uit de grond gestampt, verbouwd in zijn huidige rococostijl twee eeuwen later, en in 1875 door de gelijknamige familie gekocht. Belfius heeft dit patriciërspan op Meir 85 twee jaar geleden verkocht aan vastgoedinvesteerder Athelean.

De majestueuze Stadsfeestzaal op huisnummer 78 werd begin twintigste eeuw gebouwd en werd zowat voor alle belangrijke evenementen gebruikt. De allereerste Boekenbeurs van België was hier in de jaren dertig, maar ook het Autosalon. Na de grote brand in 2000, moest er een nieuw doel komen: dat was de aanleiding tot de opening van het shoppingcenter.

Gevestigde waarde

De laatste tien jaar is er weinig veranderd aan de klassieke uitstraling van de Meir, maar de winkels die je in de gebouwen vindt, hebben een hoop veranderingen doorgemaakt. Zeker de laatste jaren heerst er een crisissfeertje in de winkelstraat. Grote internationale ketens als Disney en Puma zijn al verdwenen, ook over Forever21 en Vero Moda wordt gefluisterd dat ze wel eens zouden kunnen vertrekken. Hunkemöller daarentegen opende er vorig jaar nog zijn grootste *flagship store* van Europa.

Onlangs de heisa van de laatste jaren kunnen Antwerpenaren terecht trots zijn op hun straat. Met 93.400 bezoekers op een doorsnee zaterdag staat de Meir op de vierde plaats van populairste winkelstraat van Europa. Ook blijken investeerders met het volste ►

vertrouwen hun geld te pompen in de straat. Winkelgiganten betalen graag de torenhoge huurprijs om hun naam te laten pronken op de Meir.

innovatie

Vanaf 4 februari 2015 krijgt de Meir een licht futuristisch kantje dankzij het project Innovation Boulevard. Nog geen robotassistenten, wel technologische snufjes die je winkelbeleving aangenamer maken. *dwars* sprak met Katrien Huygens, *innovation manager* bij Innovation Boulevard.

"Innovation Boulevard is een project van technologiebedrijf Digitopia. De hoofdactiviteit van Digitopia is het aansturen en onderhouden van 12.000 digitale schermen bij diverse klanten." De content die op deze borden verschijnt wordt eveneens door Digitopia geproduceerd, net zoals ze de technische kant van de schermen verzorgen. Innovation Boulevard is ontstaan vanuit hun interesse om kennis op te doen over *digital signage* en nieuwe technologieën. Enkele van hun klanten hadden een vestiging op de Meir-as; de ideale locatie om deze nieuwe ideeën in de praktijk uit te testen.

Zo heb je bijvoorbeeld Qless bij het Jetaircenter. Bij het binnenkomen geef je op een

Merken worden een community waar je deel van kan uitmaken

interactief scherm je gsm-nummer in, krijg je een nummer en vervolgens word je per sms verwittigd wanneer het jouw beurt is. Als er veel wachtenden voor je zijn kan je gewoon even een koffie gaan drinken: ideaal! De interactieve ervaring stopt daar niet, want bij Maurice coffee & knits vind je Pikeezy. Hiermee heb je de mogelijkheid je koffie al op voorhand te bestellen, waarna je een notificatie krijgt als hij klaar staat.

Qless is niet de enige vernieuwing in het Jetaircenter. In de etalage vind je een scherm dat nog een stapje verder gaat. Door een QR-code te scannen, verandert je smartphone in een afstandsbediening waarmee je op het scherm naar hotels kan zoeken. Jouw favorieten kan je bewaren zodat je ze later nog eens kan bekijken.

Bij JBC heb je *Instore e-commerce*. Op een scherm kan je de stukken die je net gepast hebt meteen online bestellen en thuis laten leveren. Geen gezeul met zakken voor de rest van je shoppingtrip.

Er zijn nog veel meer technologische snufjes te vinden op de Meir en omgeving, een verzameling en een wandelroute langs de deelnemende winkels kan je vinden in de Ojoo app.

toekomstvisie

Met al die nieuwigheden vragen we ons natuurlijk ook af hoe de Meir er binnen 25 jaar zal uitzien. Katrien Huygens gelooft alvast in meer *flagship stores* die de uithangborden van merken zullen worden. "Consumenten zullen minder belang hechten aan wat ze fysiek in de winkel kunnen vinden maar meer belang hechten aan hoe het merk aanvoelt, waar het voor staat en hoe ze bij de wereld van het merk kunnen horen. Winkels worden zo omgebouwd dat je bij binnenkomst meteen voeling krijgt met het merk. Er zullen misschien minder producten aanwezig zijn in de winkel, *e-commerce* zal meer naar voren gehaald worden, net zoals de beleving binnen de winkel. Merken worden een community waar je deel van kan uitmaken."

Daarnaast gelooft Katrien Huygens dat de automatisering van kassasystemen en andere routineklussen ervoor zal zorgen dat de mensen vooral ingezet kunnen worden om consumenten een optimale beleving van het merk te geven.

dwars kijkt er zonder twijfel naar uit om nooit meer in een rij zo lang als de Chinese Muur te moeten staan. Ook klinken verkopers met oog voor de klant niet slecht. Vaak zijn ze te druk bezig met discussiëren over de sleur in hun huwelijk en heb je dat jurkje al lang zelf gevonden. Online shoppen zal de komende jaren enkel in populariteit stijgen, een toekomst die misschien niet zo rooskleurig lijkt voor fysieke winkels. Maar we moeten ons niet baseren op dystopische ideeën waarin de Meir er verlaten bij zal bijliggen. Een excursie naar een bruisende stad met je beste vriendin is nog altijd veel leuker dan in bed je nieuwe schoenen bekijken aan de voeten van een angstaanjagend rank model op Zalando. ■

de dwarsligger

Ward Bauwens

Tekst: Sammy Herremans ■ Beeld: Martijn Fraanje

De *homo sapiens studentus*, of dwarsligger in de volksmond, is een bijzondere soort. Naast de kenmerkende activiteit van studeren, staan de exemplaren van dit ras vooral bekend als genietters van het (nacht)leven. Hebben zij ook andere geheimen prijs te geven? *dwars* zoekt het uit in hun natuurlijke habitat: het kot. Ward Bauwens is het slachtoffer van de maand. Als een patiënt op een koude metalen operatietafel opereerde *dwars* deze enthousiaste student geneeskunde. Dit zijn de resultaten van de biopsie...

infectie

Groen en braaf kwam Ward in Antwerpen aan als competitief zwemmer en (quasi) geheelonthouder. Hij was een gemotiveerd atleet, stond ingeschreven als topsporter en zwom als een vis. Soms trainde hij zelfs drie keer per dag. Die gezonde levensstijl bleek weinig compatibel met het ritme van de discipelen van Hippocrates. Ward zag zich genoopt zijn studie serieuzer te nemen. Hij liet het zwemmen vallen en leerde zichzelf drie tot vier keer per week perte totale te zuipen. Eeuwig trouw aan zijn aquatische aard, dronk hij al die jaren als een vis.

Minder eten, meer drinken. Dat zeg ik al jaren en zag mijn wenkbrauwen dan ook achter mijn kruin verdwijnen toen Ward de weg naar dit inzicht zelf gevonden had! Studenten hebben het niet breed en drank is duur. Besparen kan door net géén fond te leggen voor het drinken. Wijze woorden, Ward!

epidemiYOLOgie

Ongeveer drie jaar geleden bezocht Ward de stad van de Scousers, Liverpool. Daar raakte hij aan de praat met de plaatselijke fauna. Zij waren onthutst dat Ward spontaan een gesprek kon aanknopen met vreemden. Zij vonden dat YOLO. Ward bracht deze term met zich mee en was één van de eersten die deze blijde Boodschap in onze contreien

predikte. Laat de naam van onze eerste evangelist, Ward "B-Bosch" Bauwens daarom vereeuwigd worden in de annalen van *dwars*.

mutatie

Ondertussen wordt Ward steeds serieuzer. Zijn studies, evenals zijn katers, wegen jaarlijks zwaarder door. Daarbij komt nog dat uitgaan in Wilrijk sinds de sluiting van de Konijnenpijp (KP) en de Spoed aanzienlijk minder ongeremd is geworden. Zij die ingewijd zijn weten waar Ward het over heeft.

Daar wordt aan de deur gebeld, wie zou dat zijn?

Na een korte onderbreking van het interview komt Ward glunderend weer boven. In zijn handen heeft hij een plastic doosje. Rijst met kip. Van de Thaise buurvrouw. Ward zet trots zijn culinair cadeau op tafel. Eerlijk duurt het langst, vriendelijk komt het verst.

quarantaine

Een dwarsligger zonder seks is als een brood zonder gist. Ward toont me een boek dat hij van zijn vriendje kreeg voor nieuwjaar. Het is een prentenboek met een rond gat in het midden, zoals een donut. Penis Pokey, uren leesplezier voor twee. Een aanrader voor elke boekenwurm. ■

clubverraders voor een dag

Antwerpfan versus Beerschotsupporter

Tekst: Benjamin Theys & Stijn Demarbaix ■ Foto's: Benjamin Theys & Martijn Respoie

De Antwerpse voetbalploegen Antwerp en Beerschot kennen een rijke historie. Vroeger dongen beide clubs mee om de landstitel, speelden ze al eens een bekerfinale en gooiden ze zelfs op internationaal vlak hoge ogen. Vroeger, want ondertussen speelt Antwerp zijn elfde seizoen in tweede klasse, terwijl Beerschot zich uit vierde klasse probeert op te werken. Maar de vete tussen de supporters van Antwerp en Beerschot is er daarom niet minder op geworden. Nog steeds kunnen ze elkaars gezangen niet aanhoren, elkaars kleuren niet zien en een derby zou gegarandeerd in rellen uitmonden. Ook op de redactie van *dwars* heerst die rivaliteit: Benjamin is namelijk Beerschotsupporter in hart en nieren, terwijl Stijn een ware Antwerpfan is. Voor één speeldag draaiden de redacteuren de rollen om: Benjamin bezocht de hel van Deurne-Noord, Stijn zette koers richting het Kiel. Kijken naar hun favoriete sport deed hen nog nooit zoveel pijn.

rood en wit, de liefdevolle kleuren

Zaterdagavond, iets na zes uur. Een berichtje van mijn Beerschot-vrienden: "Veel sterkte op *den Bosuil* subiet hè, en vergeet geen helm mee te nemen, het schijnt dat het stadion op instorten staat." De toon is gezet. Ik zucht en begin met fameuze tegenzin aan een calvarietocht richting het stadion van Royal Antwerp FC, de oudste ploeg van België. Hoe dichter de tram bij Deurne komt, hoe meer Antwerpsupporters er opstappen. Als er een struise gast vol tattoos van *The Great Old* naast mij komt staan, ben ik er bijna zeker van: hij ruikt dat ik voor *den Beerschot* supporter. Dat gaat hij luidkeels verkondigen en ik ga hardhandig van de tram gegooid worden, nageroepen met "Vuile rat!" Maar plots is daar de halte 'Bosuilstadion', en iedereen stapt gewoon af. Geluk gehad, denk ik bij mezelf.

Ik volg de mensenmassa richting stadion en arriveer aan de ingang van de beruchte 'tribune 2', waar de harde kern altijd zit. Na grondig te zijn gefouilleerd en een vluchtige controle van mijn toegangsbewijs, betreed ik het stadion. Op regelmatige afstand van elkaar staan er tegen de achterkant van de tribune *dixies*. Stromend water moet hier nog uitgevonden worden blijkbaar. Ik bestel een typische platte stadionpint en neem plaats op de tribune. Aan het begin van de wedstrijd valt er mij meteen iets op: het verschil tussen een ploeg die in een positieve *vibe* zit (Beerschot Wilrijk) en een ploeg die met ontelbare problemen kampt (Antwerp): een overname in het slop, licentieperikelen, een rotseizoen dat er al op zat voor het goed en wel begonnen was... Het enthousiasme van de in België fel geroemde achterban van Antwerp staat dan ook op een laag pitje.

De match eindigt op 1-1, na een penaltygoal voor Antwerp en een goal uit hoekschop voor tegenstander Roeselare. Hiervoor had ik voor het begin van de wedstrijd het meeste angst: "Hoe ga ik in godsnaam reageren bij een doelpunt?" en "Wat gaan de supporters wel denken als ze mij niet zien juichen?" Ongegrond blijkt achteraf: bij het doelpunt van Antwerp applaudiseer ik netjes mee en niemand krijgt argwaan. Na het fluitsignaal lopen de tribunes in een sneltempo leeg. Het is niets te warm en ook de supporters blijken liever snel huiswaarts (of caféwaarts) te keren. In de schaduw van de Bosuil moet ik denken aan de duizenden Antwerpsupporters en hun ploeg. Ik hoop dat ze snel weer trots kunnen zijn op *The Great Old*. Want Beerschot en Antwerp, die hebben elkaar nodig.

Beerschot! Vooruit ten strijd!

Met pijn in het hart spendeer ik dit voetbalweekend niet op *den Bosuil*, maar ben ik genoodzaakt de tram te nemen richting het Kiel. Daar staat het Olympisch Stadion: een stinkend rattennest en dus thuisbasis van Germinal Beerschot. Of nee, excuseer, Beerschot AC. Wat zegt u, KFCO Beerschot Wilrijk ondertussen? Met stamnummer hoeveel? Ik gok dat zelfs de fans het niet eens meer weten. Faillissementen en fusies hebben *de Beren* vermaakt tot een samenraapsel van clubs en supporters. Tegenwoordig spelen ze om de knikkers in vierde klasse, tegen ploegen als Bree, Lyra en Spouwen-Mopertingen. *What's in a name?*

Vanavond staat Esperanza Pelt op het menu, de tweede in de rangschikking. Beerschot Wilrijk doet tegenwoordig niets anders dan winnen – een gewoonte die me totaal niet aanstaat – en is zo tot de top van het klassement geklommen. De match is dan ook uitverkocht en ik sta onwennig tussen een zee van mauve-wit supporters. Met 11.500 zijn ze, voor een wedstrijd op dit niveau is zo'n aantal uitermate indrukwekkend. Wie hier dan ook te kennen geeft *ne Roden Hond* te zijn of flaneert met een rood kledingstuk, keert niet levend huiswaarts. Ik hou me wijselijk gedeisd.

Het stadion kolkte, zelfs het vak van de uitsupporters is volzet. Stoïcijns probeer ik de match te ondergaan, de beschimpende gezangen over Antwerp negerend. Maar ik zou liegen moest ik zeggen dat het op 't *Kiel* aan sfeer ontbreekt. De *tifo's*, vlaggen en confettikanonnen, de samenzang van zovelen én bovenal een ploeg die scoort, maken van deze avond een feest voor al wie voor paars-wit supportert. En dan mag je hart nog zodanig rood-wit gekleurd zijn, indrukwekkend is het zeker wel.

Beerschot Wilrijk wint overtuigend de wedstrijd met 4-0, en ietwat beschaamd geef ik toe geapplaudiseerd te hebben. Niet voor de behaalde zege of het feit dat deze ploeg dit seizoen kampioen gaat spelen, maar wel voor de fantastische rivaliteit die heerst tussen *den Beerschot* en *den Antwerp*. Want hoewel het voetbal in Antwerpen sportief gezien al jaren aanmoddert, leeft de sport hier meer dan elders. En Antwerp mag dan wel de *ploeg van 't stad zijn*, die Kielse ratten doen ook serieus hun best. ■

dwars doorheen Antwerpen

need a (coffee)break?

drink je een cafeïnerush

de dwarsdoorsnede

Cookies and Cream

geen culinair recept, maar een muzikale suggestie

post uit Praag

gesloten deur

tip: verstop je sleutels niet in een sok in een speeltuin

dwarsverdieping

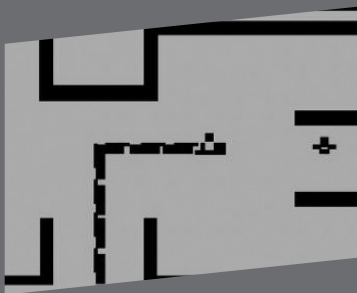
“niet staren, maar echt kijken” naar de Metsiers

een gesprek met de regisseur en acteurs

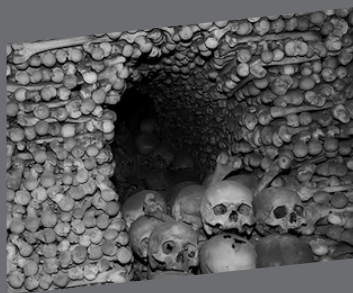
bierhuis Kulminator

blader door een bierbijbel: 700 verschillende bieren

onsterfelijke slangen

herontdek de legendarische game Snake

schedels in Tsjechië

een week met veel losse en (gelukkig ook) vaste schedels

verzoenende ogen in een harde wereld

Jan de Cock over het belang van in elkaars ogen kijken

mundi

Een beetje levenslust.

downloaden

is een misdrijf

contraire